

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo.
Naponkénti eladás

Kapható minden fűszer-
és csemege-kereskedésben
és cukrászdában. 6855

VÁRADY MÁRTON

IV. kerület, Múzeum-körút 35. szám.

Szerez és elhelyez egy helyben mint vidékre:

Szakácsnő, szobaleány, minden leányok, dada, vasalónők, továbbá gazdaszonyok, kulesárók, társalgónők, árusnők, szepességi német lányok, bonneokat, gyermekkertésznők, urasági inas, portás, írószolgá, lovas, kocsis, kertész és szakácsokat stb., stb. 6-33

Korunk fő nyavalyája az idegesség

és vértelenség, melyből számtalan más kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

VASAS CHINABOR

1 üveg 1 forint 30 kr., 5 üveg franco küldve 6 forint. Ezen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van készítve és minden hasonnevű készítmények között a legtöbb chinaalját és vasat tartalmazza.

Bozsnyay Mátyás gyógyszer. művegyészi laboratóriuma. **Aradon.** Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerész úrnál és minden magyarországi gyógyszerárban. 6904

SZEPSEG!

SZÉP

asszony a föld gyöngye.

Azért használjon minden hölgy:

Diana arczkenőcsöt, mely teljesen arc-bort, legbiztosabban finomító és szépítő szer. Legjobb eredménnyel használhatik minden bőrbetegség és bőrtisztatlanság u. m.: kiütés, szeplo, májfolt stb. ellen.

Egy téglár ára 50 krajczár.

Viora szépségtej. Tejszerű folyadék, elismert legkitűnőbb mosdóvíz. Az arcnak szép fehér és üde színt ad és ezt puhává teszi, eltávolít és óvja minden arcztisztatlanságtól. Nagyon kedvelt hölgy-kosmetikum.

Egy üveg ára 70 krajczár.

Ibolya kézmosópor. sonypuhaságot és szép fehér színt ad. Doboz ára 60 kr.

Használati utasítások mellékelve vannak.

Főraktár a készítőnél

SZEGHY SÁNDOR gyógyszer.
SZEGZÁRDON. 6873

Budapesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerárban.

SZEPSEG!

ÖS BUDAVÁRA

a főváros legelőkelőbb látványos mulatóhelye
(a kiállításal kapcsolatban)
május 1-én megnyit. — Nyitva délelőtt 10 órától reggelig.

Bérelhető az egész 6 frt.
Kaphatók: Os Budavári (Állatkert). Előjegyezhető: Millennium, társai és ellátási vállalatnál (Gizella-tér 4.), valamint a Telefon-Hirmondó városi irodájában (Andrássy-ut 30.).

FÖLDVÁRY IMRE

férődivat- és fehérnemű-raktára.

BUDAPEST,

IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.

Telefon. Árjegyzék bérmentve.

Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek.

Bel- és külföldi női ruhakelme

újdivatúknak az őszi és téli idejre nagy választékban megérkezett. Válassza mintákat kiválasztva színt is küldünk.

BERÁTS és GALAMB
szőlő
JANKOVITS P.
Alapítvány 1840.
Budapest, V., Deák Ferenc-utca 10.
Nagy választék fekete gyűszűknek és téli kendőknek.

Szalon- garnitúrákat

követlenül a kárpitosnál kell rendelni, erre alkalmat nyújt üzletem kiválóan szolid és finom kivitelt nagy választéka, mintán magam vagyok azok készítője, olcsó áron adom. Szalonom látogatását tisztelettel kérem. 6911

Karner József

kárpitosmester
IV., Ferenciek bazára
I. em., a bazárban.

Fekete selymekelmék

valamint fehér és mindentel más színűek igazi gyári árakon, a valódi selymet és tartóságot való jóállás mellett, méterenként 35 krajczár 12 krajczár portó- és vámmal együtt szállítanak. Magánok részére a legjobb, követetlen megrendelési forrás. Ezer meg ezer alomérő irat. Minták bérmentesen küldetnek. Svájcba a levélportó kétszeres.

GRIEDER ADOLF és TSA
selymekelmék-gyárak szövetség Szűrh. 6953
Spanyol kir. udvari szállító. Spanyol kir. udvari szállító.

Páris 1889. **Kitüntetve** Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor

Barella P. F. W.-tól Berlin SW., Friedrichstrasse 230, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorbajoknál is.

Szállít próbára ingyen, csapán a viteldij megtérítése mellett, berlini főraktárából.

Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapesten: **Török József** gyógyszer.
király-utca 12. szám. 6992

BUDAPEST,

Gyár

Külső Váci-ut 1549.

Városi iroda

Erzsébet-tér 10. sz.

ROESSEMANN és KÜHNEMANN GÉPGYÁRA.

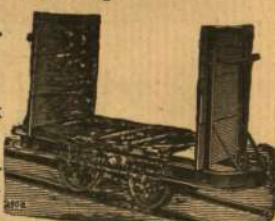
Különlegességeit képezik:

I. Koppel Artur-féle keskenyágú vasutak, mezőgazdasági, erdészeti, bányászati, ipari, építkezési és egyéb célokra, kézi, ló-, gőz- és villamos üzemre. A kiállítási köruton közlekedő villamos vasut a cég gyártmánya, a villamos berendezés Ganz és társa cégé.

II. Sodronykötél, függő- és sikló-pályák

saját szabad. rendszerünk szerint.

Képes árjegyzékek és költségvetések ingyen szolgáltatnak.

44. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, NOVEMBER 1.

43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt félre — 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félre — 4 •

Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK egész évre 5.—
félre — 2.50

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÉS ISKOLA ÚJ OTTHONA.

AZ EZREDÉVI ünnepélyek közt sorrendre a legutolsó, de jelentőségre a legelső egyike: az iparművészeti múzeum és iskola új épületének fölavatása is megtörtént. Október 25-én a királynak és a kormány tagjainak jelenlétében helyezték el a zárókövet, mutattak be a múzeumból és az iskolából egyes részleteket, melyeknek méltánylásában koronás királyunk járt jó példával legelő. A midőn mi is sietünk annak az úgy hivatásánál, mint épületének kiválóságánál fogva nevezetes kettős intézetnek némely részletét ol-

vasóinknak bemutatni, elmondunk egyet-mást az intézetek céljairól, azoknak és az épületnek történetéről.

A kettős intézet célja az, hogy az ipari, főleg azonban a díszítő ipari alkotásokat művészi színvonalra emelje. A mint egy országban a műveltség, az általános jóllét és izlés bizonyos fokot elért, a közönség nem elégszik meg többé középületeiben és lakóházaiban s azok berendezésében a közönséges egyszerűséggel, hanem a mint gazdagodott, úgy keresi a jobbat, s a mint izlése finomodott, úgy keresi a szebbet. Ha a művelődés ezen természetes következményét ország és kormány meg nem érti, akkor a ne-

mesültizlés követelte termékeket a külföld hozza be és így idegenbe vándorol e miatt sok-sok millió, a mellett, hogy az idegen egyszersmind az ő izlését, szokásait is meghonosítja árúival, a hasznát és az e tekintetben való felsőbbiséget magának biztosítja. Ezért minden, a fejlettségnek nagyobb fokát elért állam igyekszik gondoskodni arról, hogy sajátos művészi ipart teremtsen. Régen nagy kedvezményeket nyújtásával, magukat az idegen művészeket hozták be az országba; így alkalmazott Róma görög, az arabok bizanci, Mátyás király és Colbert olasz művészeket. Manapság a művészeket műveikkel pótoljuk; gyűjteményeket létesítünk, melyek

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÉS ISKOLA ÚJ PALOTÁJA.

Weinwurm Antal fényképe.

Nincs többé szükség vegyi festészetre.

Mindenki otthon festhet minden színben és árnyalatban ruhát és fehérneműt

TIZ PERCZ ALATT.

Korszakalkotó találmány 500% megtakarítással.

MAYPOLE SOAP

angol festő szappan.

Legújabb találmány házi festésre. Fest minden színben és árnyalatban.

Tizenöt perc alatt mindenki egy kevés forró vízzel és ezzel az angol festő szappannal ruhát, blúzt, függőnyt, zsebkendőt, selyem- és ezerna keztitit, inget, harisnyát, gallért, selyemszöveteket, szalagot, csipkét, atlaszt, bársonyt, strucc-tollat, hánckalapot stb. megfesthet. A festés színtartó és el nem fakul! Minden ruhát újjá és modernné varázsol. Méregmentes és a szövetet nem rongja. Egy drb ára 40 kr. (Fekete 50 kr.) s ezzel egy egész tolett megfesthető. Minden darabhoz használati utasítás van mellékelve. — Egy mintadarab 45 kr (bőlyegyekben) beküldése mellett bérmentve küldetik.

Szabadalmazott az egész világon!

The American and Foreign Maypole Soap Syndicate Limited London.

Fő detail árusítás:

WEINER MÁTYÁS

Budapest, Andrássy-ut 3. Áruházában.

Vezérképviselő Ausztria-Magyarország, Balkán államok, Görög- és Törökországban:

Sonnenschein Lipót

Budapest, V., Bálvány-utca 5.

MINDENÜTT KAPHATÓ.

6961

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, (IV., Egyetem-utca 4. szám.)

Nélkülözhetetlen

minden

háztartásban.

Sem a kezét, sem az edényt nem piszkítja.

Legnagyobb előkelőség és takarékoság.

Ez a festő szappan mos és fest egyszerre.

Régi ruhákat újjá varázsol.

A szappan hat tucatos ládákban csomagolva egy vagy több színre felosztva, elárúsítatik.

Selyem-foulard, brokat, atlasz, bársony, plüss, csipke és minden finom gyapjuszövet festésére kiválóan ajánlható.

részben az ifjúság tanulását mozdítják elő, részben a közönség ízlését művelik s így emennek hasznos kezeket teremtnék, amannak piacot biztosítanak.

Ilyen feladatot van hivatva teljesíteni nálunk az iparművészeti múzeum és iskola. Mindkét intézet fennállott már eddig is — a múzeum 1872, az iskola 1880 óta, — de különváltak és tarthatatlan állapotok között; az egyiknek gyűjteményei, a másiknak tanítványai nem fértek el a rendelkezésre álló helyiségekben és e mellett úgy el voltak dugva, hogy létezésükről még a legközvetlenebbül érdekelt iparosvilág is alig tudott valamit. Ez most alaposan megváltozott. A két intézetet egy földel alatt, alkalmas helyen, fényes palotában helyezték el; a tanuló ifjúságnak keze ügyében vannak a művészi ipar remekei, a közönség érdeklődését az emlékszerű architektúra már messziről fölkelte; a vezetéstől várjuk tehát majd, hogy az ország alkotásának gyümölcsét is hozzon.

A dolog természetéből folyik, hogy a művészi iparnak hajlékul szolgáló épület maga is egy művészi alkotás legyen. És ez építkezésnél a vezető körök részéről csakugyan megtörtént minden intézkedés, a mi a művészies megoldást lehetővé tette, annak szilárd alapot és folytonos tápot nyújtott.

Először is a tervek — még 1892-ben — nyilvános pályázat hirdettetett, tehát a fontos földadat nem protekciós egyénre bízott. Az igen érdekes pályázatból Pártos Gyula és Lechner Ödön budapesti építésszek tervezete került ki győztesnek, kiknek munkálatai alapján az építkezés az Üllői-út, a Rákos- és Kinizsy-utczák közti nagy telken 1893 októberben meg is kezdődött.

A terv alapjai megoldása kitűnő; a mily egyszerű, oly világos. Az üllői-út homlokzat főfengélyébe esik a két nagy előcsarnok, a váltakozó kiállításoknak szánt s üveggel fedett nagy udvar; alul a szakkiallítások, fölül a múzeumi gyűjtemények számára tágas, szellős helyiségekkel; a két mellékutcai szárnyat jobbra az olvasó termek, könyvtár és iskola (ez utóbbi több mint 70 helyiséggel) foglalja el. Az architektúra — no az architektúra már a pályázatnál is számos ellenkező véleménynek volt okozója; bizarr formái különben az úgy nevezett akadémikus építésszek körében nagy ellenszenvvel fogadtattak, míg azok, kik a száraz modern gót építészetet megúnták, s a renaissance tagozatoktól megcsömöröltek, hozsannálval fogadták.

Bár magam sem értek mindenben egyet a tervező építész csapongó — sok helyütt kicsapongó — fantáziájával, megvallom, hogy a kivitel az utóbbiaknak adott igazat. Ez egy érdekes, egy rendkívül érdekes kísérlet az építésznek egy új építő anyagot a kezébe adni, ez új anyaghoz az architektúra formáit átmozdosítani, abba egyszersmind feladit díszítő elemeket beiglyítani. Oly három feladat, melyből ha egy is sikerül, nagy eredmény; pedig itt legalább is kettő: az anyag és a magyar díszítő motívumok sikerültek. A dolog t. i. úgy áll, hogy a tervezés alkalmával a homlokzatok burkolása is első sorban szóba került; az emlékszerű épülethez a malter nem volt méltó, a kő szerkezetileg szükségletlen és drága, a nyers téglafalazat ily tömegben kietlen. Azonban a hazai Zsolnay-gyár kitűnő égetett agyag burkoló anyagot gyárt és így a megoldás igen természetes, t. i. hogy a művészi ipar palotája számára első sorban a hazai iparművészet termékeit vegyük figyelembe. Így történt, hogy az iparművészeti múzeum és iskola épületének homlokzatait Zsolnay-féle égetett agyaggal burkolták — mint ő elnevezte: pirogranittal — és ezért alkalmazkodott a tervező építőművész az architektónikus formákkal a rendelkezésre álló építő anyaghoz. Ezért kell az igen nagy érdem, főleg napjainkban, mert hisz éppen mi csinálunk a legkisebb lelkiismereti furdalás nélkül malterből, fából kőstílust.

Mikor az épület készült, magam is sokszor fejszovála álltam a homlokzat előtt, nem tudván, hogy micsoda klasszikus formákba kény-

szeritem a bontakozni kezdő tagozatokat. Egyszer két elegáns uracs áll meg mögöttem és közülök az egyik azt a gúnysos megjegyzést teszi: «No, ezen az épületen is meglátszik ám, hogy fazekas készítette». Megfordultam és szerettem volna megölelni a nevetve tovasietőt. Ön, uram, a fején találta a szegyet; hát persze hogy fazekas-stílus, hát persze, hogy jól cselekedett az építész, mikor az agyag karakteréhez igyekezett átgúrnai az építkezési formákat. Ön, uram, akaratlanul is nagy bókot mondott a tervezőnek és nagy elismerést nyilvánított a megrendelő iránt, mert elvégre is, nem utolsó érdem az sem, ha az építész belátja a tervező törekvéseinek jogosultságát és elfogadja az előtte még ismeretlen hatású architektúrát.

A főhomlokzaton a középső kupolás toronyuralodik, túlságosan merész, de igen csinos lanternájával, csipkézett ívezetű hármass és rózsasablakával, csúnya szobraival. Ehhez csatlakozik a francia renaissanceos tagolású tetőzettel bíró két szárnyépület, egymással jól összhangzó ablaküregekkel és faltömegekkel. Az előcsarnok egy valószínű kis díszterem, a hol a tervező diskretné fantáziája pompás harmoniában van a fémfényű, előkelő eozin anyaggal; ez a kis előcsarnok a maga nemében páratlan alkotás, melyet messze földről jövék is meg fognak csodálni. A belső csarnokoknak és a nagy teremnek térhatása megkapó még mai festetlen állapotukban is.

A mennyire sikerültnek mondható tehát nagyban és egészben az alkotás, annyi bajjal járt fölépítése. Mint mondtam, az építkezés 1893 őszén indult meg, de az épület csak 1895-ben került tétő alá. A homlokzatok anyagának kérdése sokáig megoldatlanul kísértett — sőt az emlékszerű anyag már el is ejtetett, míg végre dr. Schmecsányi Miklós közbenjárására Wlassics miniszter egyenesen kezébe vette a veszendő ügyet és a művészi szándékokhoz méltóan szerencsésen dűlőre is vitte. Ő nevezte ki — látván, hogy minden áldozat mellett is az épületnek az ezredévi ünnepek idejére való elkészülése, biztosítva nincs, — 1895 decemberben Fittler Kamill építész, az iparművészeti iskola igazgatóját miniszteri biztossá, ki vas szorgalommal, oly erélyvel és körültekintéssel vezette az építkezést, hogy daczára az 1896-iki év rendkívül kedvezőtlen időjárásának, az intézet programmszerűleg még a millenárius évben fölávatható és céljainak áthatható volt.

A vállalkozók és mesteremberek közül megemlítjük a nevezetesebbeket: Wellisch Sándort és Gyulát, kik az építőmesterek voltak; Michl Alajos asztalosmestert, Vágó Ignác lakatosmestert, Scholtz Róbert festőt, Oppenheimer Ignácot, a díszítő szobrászati munkák ügyes mesterét, Forgó és társa czég üvegezőket stb., a Zsolnay gyárról már előbb megemlékeztünk.

Ez időszert az iparművészeti iskola már teljes működésben van, a múzeum pedig csak arra vár, hogy a belső díszítő festés is kész legyen, hogy külföldi és hazai származású iparművészeti kincseit mindenkinek könnyen hozzáférhetően közszemlére bocsáthassa. Remélhetőleg a tavaszon ez is elkészül, és akkor a két intézet vállvetve fog parkolni azon, hogy a létesüléséhez fűzött remények teljesedjenek.

TEMETŐBEN.

Ott künn voltam a temetőben,
Szép pázsitos sirhantra dőltem.

Szél ingatta az akáczombot,
Fáradt lelkem is szárnyat bontott.

Emelkedett fel, fel az égre,
Szemem meg a sírokat nézte.

... Madárka szállt korhadtt keresztire,
Édes, merengő dalba kezdte.

Vágyó, hivatogt dalára
A párja is melléje szálla.

Majd felszálltak, alá a lombnak
És ott kettőn együtt daloltak.

Egybe olvadt tovább a nóta, —
A sírdombon nyíltok a rózsák.

Az édesen bugó madárdal
Ölekezett az illattárral.

Te, ki ott lenn, a sirba, nyugszol
— Szegény családott szív, tudom jól —

Ugy-e hallod, ugy-e megérted?
Néked szól itt a madár-ének.

Érted virágzik itt a rózsák,
A szirmai sírodra szórja,

Hogy legyen ott lenn édes álmod
S felejtad örökre e világot.

G. Diószeghy Mór.

FIAM SIRJÁN.

Nagy fák alatt kicsinyke domb,
Puhá még rajt a hant.
Előtte karcsu fakerezt ...
Fiam pihen alant.

Alig kivirradt hajnalát
Itt zárja le az éj.
Elvitte kis házunk zaját;
Beállt a csend, a mély.

I.

A kit megfárasztott az élet,
Elpiheni a sirba tér meg.
A lélek bilincsét levette
Felszáll a tisztább fellegekbe.

Miért mentél már megpiheni?
Ha nehéz sor is élni, lenni,
Ha bánat, munka, gond kísértnek,
Mégis csak szép és jó az élet.

A vágy erőnket tette hívja,
A munkának is megvan díja.
Jó itt fenn a napfényben lenni,
Oda lenn nincsen semmi, semmi.

II.

Nincsen ékes síremléked,
Mely hirdessen a világnak.
Nem is illenék szent bűnhöz
Ily jele a hűségnek.

Ketten tudjuk csak, mit takar
Ennek a kis dombnak árnya:
Itt nyugszik az egész világ
Ékessége, boldogsága.

Hamvas József.

PETŐFI BEM TÁBORÁBAN.

Ferencci Zoltán «Petőfi életrajza» című új könyvéből.

I.

A költő 1849. jan. közepén indult Debreczenből többet magával Bemhez s Nagy-Váradon, Fekete-Tón, Csucsán, Kis-Sebesen át Kolozsvárra ért. Innen Tordán át Balázsfalva felé akart menni; de az út az oláhok miatt nem lévén biztos, Szamosújvárra ment, onnan Deésre, hol utitársaival együtt az u. n. Veres fogadóban szállt meg s fölkereste Medgyes Lajos deési ref. papot és költő társát. Deésről január 19-ikén délre Beszterczére utazott, hol egy ismerősével találkozván, vele még az nap este elindult Szász-Régenbe és Maros-Vásárhelyre, hová 21-dikén érkeztek meg. Útközben borús kedélye vidúlni kezdett, a téli panoráma változatos képei jól hatottak rá, miközben mondá:

— Vagy nem térek többé vissza, vagy csak úgy, ha a háború itélőszéke elé vitt végzetes dilemma jól dől el. Ha eszem, fiamnak Vörösmarty, mint ígérte, atyja lesz; nóm pedig, — mondá rajongással, — nem fog engem túlnélni.

Maros-Vásárhelyt a január 23-diki szebeni csatában megsebesült katonáknak hozó szekerekkel találkozván, utitársai többen ott maradtak; ő 23-dikán este beszterczei utitársával Szelindek felé indult. Január 24-dikén Medgyesre a fogadóban Lisznyay Kálmánnal találkoztak, ki Petőfi nyakába borulva, így tört ki:

— Hát nincs már ember Magyarországon, hogy téged, a haza büszkeségét is koczárta tettek?

Alig tudta a költő őt lecsillapítani.

— Itt most az én helyem, Kálmán, — itt kell most mindnyájunknak babért keresni s meglásd, az én pegazusom az ágyúk zenéje közt csak új tüzet nyer.

Medgyes és Nagy-Selyk közt (január 25.) az országúton nagy csapat székely lovassággal és gyalogsággal találkoztak, kiket Kiss Sándor alvezéres vezetett. Bem bocsátotta őket haza Szelindekről, hol ekkor táborozott, hogy szervezzék a székely fölkelést, honnan pihentebb erőt vint Gál Sándortól. A költő reszkető hangon s kínos sejtélemmel kérdezte, hogy visszavonulás-e ez? Az őrnagy megállította lovát s röviden megadja a felvilágosítást, miközben a mintegy másfélszáznyi katona kíváncsian köréjük csoportosul. Elváláskor az őrnagy azt kérde:

— Mi a neve százados úrnak?

— Petőfi, — felelt a költő.

— A poéta? kérde egy erős hang a huszárok soraiból.

— Az, — válaszolt a költő, mire mennydörgő éljen-kiáltás hangzott fel, s mindenki a szekérhez nyomult, közelről akarván látni a költőt, ki lángoló arccal megindultán vette le fővegét s nyújtotta kezét az oda siető székelyeknek. «Soha jelenet nem volt rám ily hatással, — írja egy jelenvolt; — nem tudtam: a költőt csodáljam-e, ki neve dicsőségével a székelyföld utolsó kunyhóját is be tudja tölteni, vagy leboruljak a nép előtt, mely elszigeteltsége, mostoha viszonyai közt is ismeri jeleseit s fölkeléstül azok neve hallásán ... tán ekkor fogamzott meg lelkében a szándék, mikor későbbben oly gyakran szolt, hogy a székelyek, vérünk e virága közt fog megtelepedni».

Még az nap Szelindekre ért s jelentkezett Bemnél, ki benső örömmel fogadta, a tisztet, sőt a közhonvédek is valódi lelkesedéssel üdvözölték.

Petőfi, ki csak azt tudta Bemről, hogy a gyáván s gyálázattal elvesztett Erdély visszafoglalására s a könnyű győzelmekben merészszé lett ellenség megfékezésére decz. 1-én őt nevezték ki az erdélyi hadak fővezérévé, s ki őt csupán a lapokból ismerte határozott, elszánt föllepéséről, merész előnyomulásairól és gyors sikereiről; meglepve látta maga előtt a támaszkodó, kis termetű, roskatag, kalmuk-arczú szürke öreg urat fekete viaszos vászonnal borított kis sapkájában, kinek katonai jelszava a föltétlen engedelmeség és határozott szigor volt. De a meglepetést nála rögtön a bámulat és csodálat foglalta el; az a rajongás és bizalom, mely a seregben élt iránta, gyorsan átszállott reá is; s ő, ki tekintélyt nem akart elismerni maga fölött, vak engedelmeséggel függött Bem szavain és tettein, rajongó lelkesedéssel kísérte hadi mozdulatait. Valóban Bem egészen bennéve csodálatosan megielett a forradalmi vezérről táplált képzelemnek. Gyakorlott katona és főleg tüzer volt; aggodalmakat nem ismert és nem táplált; saját magában és szerencsésállagában vak bizalma volt; birta magát egyszerűsége mellett is a zárkózottság, komorság, határozottság és bátorság nyumbásával környezni.

De ezt «a mely tisztelet és szent szeretet» a hadvezéren kívül Petőfi még inkább érezte Bem, az ember iránt. Bem, a ki a szabadságharcok iskolájában nőtt föl, ki mint politikus, éppen oly rajongó és ábrándos volt talán, mint Petőfi, megértette, méltányolta, megkülönböztette a költőt s lángeszének értékét egész teljeségében fölfogva, neki maga mellett azonnal különleges állást biztosított, a Szebennél január 21-én elesett Térey helyébe, segédtisztjévé nevezte, oldala mellett tartotta s a szenvedélyesen harcragzó és bátor ifjút a csaták hevében őrta és tartózkodásra intette. Más részről Bem, kinek szeme előtt honának nagy szabadsághőse, Kosciuskó lebegett, mintegy ennek példáját követte, kinek szintén költő, Niemcevicz Julián volt hadsegéde. De legyen bár ez utóbbi állítás csak hozzávetés, az bizonyos, hogy Bem tisztelte és melegen ragaszkodott a költőhöz, a «szegény költő»-höz, mint néha nevezte; kitüntette, helyreállította katonai becsületét, melyet némelyek megtagadtak tőle; védte, midőn a kormány egy pár képviselőjével összefutott; rangját visszaadta, előléptette, vitézségét érdemrenddel jutalmazta s így köztök az apa és fiú közti viszony

fejtett ki, melyben Petőfi több bizalmasa és meghittje lett a vezérnek.*

Szelindeken volt Petőfinek először alkalma részt venni valódi csatában, még pedig abban a pillanatban, midőn vezérlet a szerencse egy időre elhagyni látszott; de midőn rendíthetlensége és tehetősége csak annál jobban csillogott. Szelindek katlanában, a szeben-medgyesi országúton folyt le a január 30-iki csata, miután az ellenség nyolcz napi pihenőt engedett Bemnek. A katonák éppen úgy viseltek magukat ezalatt, mint a vezér, nyugodtan, sőt vígan. Volt cigányzene, dalárda, mely az esti órákban Bemnek, aztán Petőfinek tisztelettel, ki megvendégelte őket borral, szivarral. Ily vidám hangulat uralkodott a csata napján s a d. u. 2—8-ig tartott csatában is, mely minden oldalán az ellenség visszavonulásával végződött. Másnap Bem, tudva azt, hogy segélyt csak a Maros völgyén kaphat, előbb egy áltamadást kísérelt meg, mely az ellent Szeben felé visszavonulásra kényszerítette, február 1-én pedig Kemény Farkast Dévára előre küldvén, hogy a magyarországi segélyt hozzá vezesse, maga Vízaknára vonult, hol erős állást vett; itt akarta bevárni a segélyt. A véres vízaknai csata itt folyt le február 4-én, melyben Bem megveretett és Szerdahely felé menekült. Több tanu hagyja fenn, hogy a csata kezdete előtt Bem meghagyta a költőnek, hogy tartsa magát kívül a tűzvonalon; mert nem szeretné, hogy a magyar nemzet egyik jeles költője ott veszzsen.

Köszönöm, tábornok úr, a figyelmeztetést, — felelt, — most megígérem; de nem tudom, mit fogok tenni akkor, midőn az ágyúk dörgését fogom hallani.

Valóban nem engedelmeskedett. Hol Bem közelében tartózkodott, kivel együtt vonult ki, hol a jobb szárnynál lovagolt, melyet Bethlen Gergely gr. vezényelt. Most az ágyúnál járt, majd a csatárláncához vágatott, buzdított, bátorított, s midőn Bethlen a csata folyamán rohamot vezényelt, ő is együtt ment velök. Rövid idő múlva Bem parancsából Bethlen visszarendelte a rohanókat, de ezt Petőfi nem hallván a zajban, többekkel folyton előre rontott, miből több közte és Bethlen közt összecsapalkozás keletkezett; a költő rosszalta a visszarendelő parancsot, míg meg nem értette, hogy az Bemtől ered; Bethlen pedig neheztelt, hogy a vezényeltbe avatkozott, mihez joga nem volt.**

Bem megvert seregével még az nap Szerdahelyre ért. Belátván azonban, hogy a menekülés egyetlen lehetősége Keménnyel való egyesülés, már éjfel után Szász-Sebesre sietett, melyet rohammal vett be. Itt bevárta a falak megett az elment, mely 5-én estig agyúzta a várost, melyet Bem 6-án délelőtt 10 óra tájban oda hagyván, Szászváros felé indult. Az előhaladás útját az oláh felkelőktől Czetz alezredek tisztította meg, miatt Bem ágyúival fedezte a visszavonulást. Így tölt el a nap. Este Szászvárost az oláh fölkelők megit rohammal kellett bevenni; de már éjfelkor a gr. Bethlen Gergely merész dévai lovaglása és hirtözása után tudta, hogy Kemény Farkas Piskinel áll s a magyarországi segédhad is reggelre megérkezik Dévára. Kemény hadának egy része reggelre Szászvárosra érven, Bem újra az ellenség elé ment s Kemény megérkezésére számítva, csatát állott, melyben, midőn ágyút meg akarta menteni, jobb középpúját elvesztette. Ez a bámulatos visszavonulás volt Bemnek legfényesebb haditette. Vasereje, kitartása, bátorsága a legnagyobb tűzben, hidegvére a legfőbb veszélyben, a beléje vetett hitet katonái-

* A költő még Szelindeken lerajzolta Bemet profilban, Bem aláírta. E képet Petőfi mindig magánál hordta neje arcképével együtt. (L. Mezei J. «Visszaemlékezés». «Vasárnapi Ujság» 1880. évi 15. sz.) Még az nap, hogy megérkezett a költő, egy rögtönzött dalárda által elénekeltette Bem alakát alatt a «Búslál a lengyel»-t, mi az öreg vezért nagyon előrékenyítette.

** Némely adat szerint Petőfi maga volt, ki Vízaknánál rábeszélte Bemot, hogy az osztrákok színteg visszavonulásakor hagyja el erős állását és támadjon, a mi aztán az egész csata lefolyására vezéres volt; mert a mieink az ellenség pihenő tartálkának és jól elhelyezett ágyúinak torkába jutottak. A parancsot ő vitte, s kilépven a sáncból, kivont karddal előre lovagolva, torka szadaktából kiáltá:

Ha félkeztünk leszakad is,
Ha mindnyáján itt veszünk is:
Előre! (Csatadal)

(P. Szatmáry Károly: «A vízaknai csata és Dani bátyám emlékezete». «Vasárnapi Ujság» 1890.)

ban a legmagasabbra fokozta s másrészt a legjobbat iskolát nyújtotta nekik. Még az nap ki-merült 1200 emberével Dévára lovagolt (febr. 7.); az ellenség föltartóztatását Piskinel Kemény Farkasra bízta, hol a nagy csata 9-én folyt le.

A piskii csatát Petőfi már nem várta be. Bem rábírta, hogy futárként menjen Debreczenbe, hová 8-án indult el, csatlakozván a Dévára menekült magyar családok fedezetéhez, mely őket Bem rendeltére Nagy-Várad felé kísérté. Gyöngéd módon távol akarta tartani őt a bekövetkező véres csatától. Debreczenben a legkülönbözőbb hírek szárnyaltak Bemről; ő aztán február 15-dikén megirta rövid vonásokban a visszavonulás jelenetét a hivatalos «Közlöny» számára, egyszersmind a nyert benyomások hatása alatt «Négy nap dörgött az ágyú» című költeményét írta e napok és Bem dicsőítésére, melyet szintén ezafalatt gyanánt kiadott a «Már-czius Tizenötödike»-ben, hol lelkesedve így szolt:

Oh, Bem, vitéz vezérem, dicső tábornokom!
Lelked nagyságát könnyes szemekkel bámulom.

Nincsen szóm, elbeszélni nagy hősiségedet,
Csak néma áhítattal szemlélek tégedet.

S ha volna ember, kit mint Istent imádnék,
Meghajlanék előtted térdem, meghajlanék ...

Czikkéből hasonló lelkesedés szolt: «Azon sereg, mely négy napi szinte szakadatlan csatában úgy viselte magát, azon sereg, melyet Bem vezérelt, lehetetlen, hogy ne győzzön! Szeretném Bemet egész nagyságában felmutatni a nemzet, a világ előtt, de ahhoz több és nyugodt idő kellene, hogy lelkem minden erejét összeszedhessem, — most csak e puszta vázlatban leirt tények szóljanak mellette.»

E debreczeni időzése alatt tűzött össze Mészárosslal, kinek, valamint Kossuthnak is, sürgős leveleket vitt. Midőn Mészárosslal személyesen jelentkezett, megkorholta, hogy kihajított inggallérral, nyakraváló és keztyű nélkül jelent meg előtte; mert ebben kicsinylést s a katonai fegyelem lenézését látta. Meghagyta tehát, hogy ne öltözzék «a la Hamlet-dívat» szerint; hanem előbb kössön nyakraválót, húzzon keztyűt s úgy jelenjék meg újra. Petőfi, ki ebben kicsinyes hatalmaskodást látott, Mészáros dorgálása s kivált az öltöztetés alkalmazott elnevezés fölingerelte, nem jelent meg többé. Mészáros ekkor febr. 16-án magához hívatta s megrendelte, hogy a katonai rendet vagy tartsa meg vagy mondjon le. A költő még az nap levette egyenruháját s febr. 17-én levélben is megirta ezt a miniszternek élesen és dacozosan, azt mondván, hogy polgári ruhában megy vissza a sereghez közkatonának. Mészáros a lemondást megjegyzés nélkül elfogadta s febr. 18-án kiadta az egész levelet a «Közlöny»-ben minden magyarraát nélkül. Erre adta ki Petőfi, mintegy felelet gyanánt «Nyakraváló» című epigrammáját a «Már-czius Tizenötödike» febr. 20-diki számában. Jellemző Mészáros természetességére, hogy az egész ügyben semmi további lépést nem tett, hanem február 21-dikén szó nélkül vette tudomásul a lemondást.

A költő valóban kiragadta magát a családi kötelekekből s már febr. 23-án Erdélybe indult. Megelőzőleg azonban febr. 22-én megint irt Aranyának, hogy feleségét, fiát és ennek dajkáját vigye magához. E levélre Aranyné Debreczenbe sietett értök, s Petőfiné május 5-dikéig Szalontán lakott, fia azután is ott maradt máj. 29-dikéig.

Petőfi február 25-én már Kolozsvárra volt, mint Burian Pál antiquarius könyvkereskedő vendége, kinek emlékkönyvébe febr. 26-án ezt a sort írta be: «Lantom, káromd tied, oh szabadság! Pár napi időzés után tovább indúlván, Medgyesen csatlakozott a Bem hadseregéhez, mely ekkor Czetz ezredes vezényeltet volt bizva; maga a vezér Besztercze vidékén harcolt Urbán ellen s csak márczius 1-én este érkezett vissza. A költőnek «Csatában» című, Medgyesen kelt költeményéből világos, hogy midőn ott márczius 2—3-án Bem véres csatája lefolyt, ő is jelen volt, s részt vett a 3—5-diki visszavonulásban is Segesvárig. Azonban váltólásban szenvedvén, Bem egy katonai megbízással Kolozsvárra küldte, hogy magát kipihenje és gyógytassa. Ez hihetleg márczius 5—6-án történt Segesvárt, hová Bem Erzsébetvárosra át márczius 5-én érkezett meg.

A költő Teleki Sándor gróffal előbb Maros-Vásárhelyre utazott,* honnan egy deési származású Rácz Gyula nevű honvédhuzásárral (utóbb kudúri birtokos) Szász-Régenen, Tekén át, hol ebédelték, estére Sajó-Magyaróra érkeztek, s megszálltak Fejérváry Károly földbirtokosnál. Másnap, hihetetlen márcz. 8-án, Deésre mentek, útközben írta «Pacsirta szót hallok megint» című költeményét Bethlenben. Deesen elválván Telekitől, ki Nagy-Bányára utazott, Kolozsvárra ment, hol ismét Burián vendége volt, míg jobban lett. Innen néhány napra Szalontára rándult családja látogatására; bizonyítja ezt ott írt «Péter bátya» című költeménye, mely márcz. 29-én jelent meg a «Nép barát»-jában. Innen márcz. 26-dika tájt indult újra erdélyi útjára. Útközben Bem diadalainak hallatára Bánfi-Hunyadon írta «Az erdélyi hadsereg» című költeményét. Márcz. 28—30-án Miklós Miklós ref. pap vendége volt Tordán, április 1-én Szebenbe ért s mint köztévész jelentkezett Bemnél, a ki rangját azonnal visszaadta, újra segédjévé tette s megajándékozta egy vén arabs loval, melyet a télen maga használt. Itt vett részt Bem elnyomulásában Szász-Sebesre, hol ápr. 12-ig időztek. Bem Szász-Sebesen díszítették fel a nemzetgyűlés küldöttéi az elsőrendű katonai érdemrenddel; a vezér pedig 10-én osztatta szét a kisebb érdemredekelt serege jobbainak. «E sorok írójának szerencséje van ezek közé tartozni, írja Petőfi. S így meg vagyok végre jutalmazva is, pedig túlságosan, nem az által, hogy érdemjelt kaptam, hanem azon mód által, melylyel azt nekem átadta Bem. Legyen gyöngesség tőlem, vagy akármilyen, én meg nem állhatom, hogy e jelenetet ki ne írjam. Saját kezével tüzte mellemre az érdemjelt Bem, bal kezével, mert jobbja még föl van kötve, s ezt mondá: «bal kézzel tüzöm föl, szívem felőli kezemmel!» s midőn elvégezte, megölelt, hosszan és melegen ölelt! — Az egész világ tudja, hogy én nem vagyok szerény ember, de Istenemre mondom, ennyit nem érdemeltem. Oly megilletődéssel, melytől, ha eszembe jut, most is reszket a lelkem, ezt feleltem: «Tábornokom, többel tartozom önnek, mint atyámnak; atyám csak életet adott nekem, ön pedig becsületet».

Bem ápr. 13-án hagyta oda Szász-Sebest, hol Petőfi «Ki gondolná, ki mondaná» című költeményét írta a febr. 5—6-diki napok emlékére. Még az nap Déva alá szállt, 14-én Vajda-Hunyadra kocsizott s a Hunyadi-várban töltött pár órát. Petőfi Gesztessyvel, Bem házi orvosával egy másik szekeren követte a tábornok kocsiját s délben érkeztek meg. Midőn már az út egyik magasabb pontján a költő szemébe tűnt az akkor még régi alakjában főnálló vár, a egyszerű látvány, a góth-tornyok a távolban, a legnagyobb lelkesedésre hangolták s mindegyre felugorva üldözőből nézte a közeledő várat. Még az nap estére Hátszegre kocsiztak s ott éjjel után írta Petőfi «Vajda-Hunyadon» című költeményét Bem dícsőítésére, melyet Gesztessy reggeli látogatásakor németre fordítva megmutatott Bemnek, ki a Hunyadival összehasonlítás hallásakor megindultán könyezett.

Míg Bem seregének egy része Dobra felé a nagy úton haladt Lugosra Bánffy János alatt, addig az ősz vezér ápr. 16-án némi ellentállás után átlépve a Vaskapun, estére Obrezsára s 17-én reggel Karánsebesre érkezett. Itt töltötte a napot, hol Petőfi kinyomatta a *Csatadalt* a katonák számára, úgy látszik, Bem rendeletéből; megírta a Bánáthba lépés eseményeit, a székely katonák bátorságát s a «csodagyerekek»ről, «A székelyek» czímmel, ugyanott költeményt is írt, mely levelével egyszerre jelent meg a «Közlöny»-ben május 1-én.

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL.

XVII.

Zenei tárgyak a jelenkori csoportban.

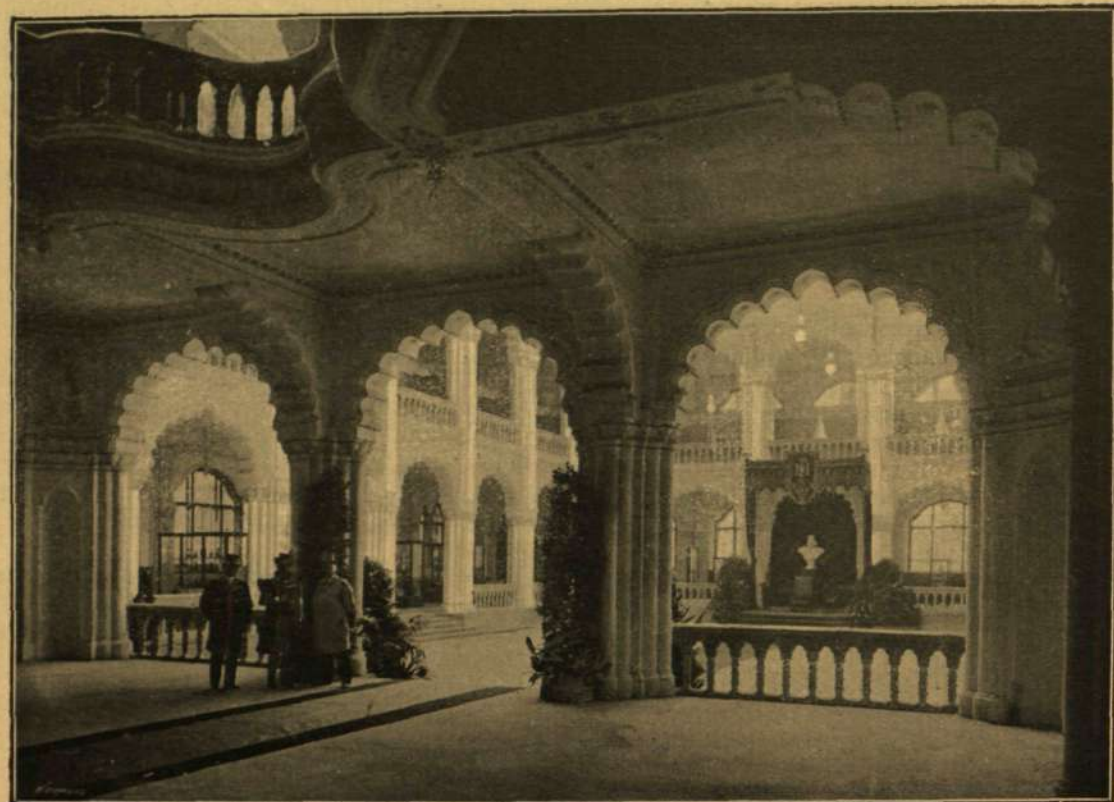
Az óskori (népies) és a történelmi zene tárgyaitak vázlatos szemléje után, — mielőtt végkép bezáródnának előttünk a fényes kiállítás kapui, — érdemes lesz még egy pillantást vet-

* Itt írta «Bizony mondom, hogy győz most a magyar» költeményét, mely a «Közlöny» márcz. 15-diki számában jelent meg, midőn e nap évfordulóját megülték Debreczenben.

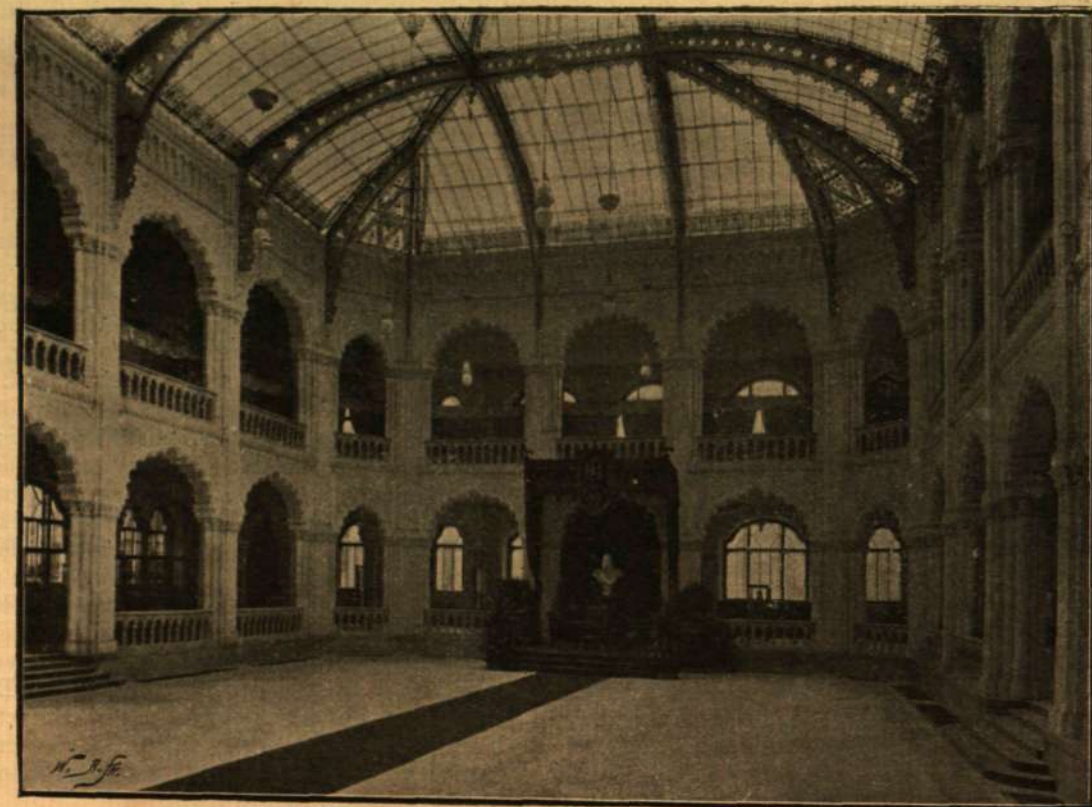
nünk a kiállítás jelenkori csoportjában levő zenei tárgyakra is.

Ezek java része a kiállításnak leglátogatottabb, legélénkebb pontján, a korzó mellett épült «Ünnepélyek csarnoká»-ban van elhelyezve.

Melán viseli e nevet ezen favázás, emeletes, díszes ház. Nagy terme több ezer embert fogadhatván be egyszerre, s azonkívül el levén látva czéltudatosan elhelyezett ruhatárakkal, öltözőkkel, étkező helyiségekkel, igen természetes, hogy

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM MÁSODIK ELŐCSARNOKA.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM FÜDÖTT UDVARA.

a kiállítási évad legünneplésebb és legmozgalmasabb napjain tartott országos és nemzetközi nagy kongresszusok, összejövetelek, hangversenyek és fényes estélyek ünnepélyeinek ez a csarnok volt a színhelye.

E nagy hangverseny-termet körülövező kisebb (földszinti és emeleti) termekben van a *hangszerek és zeneművek* kiállítása.

Hangszer-iparunk gyors fejlődéséről s ez irányban működő iparosaink és művészeink versenyző képességének növekedtéről már maga az a külső körülmény is szembetűnően tanus-

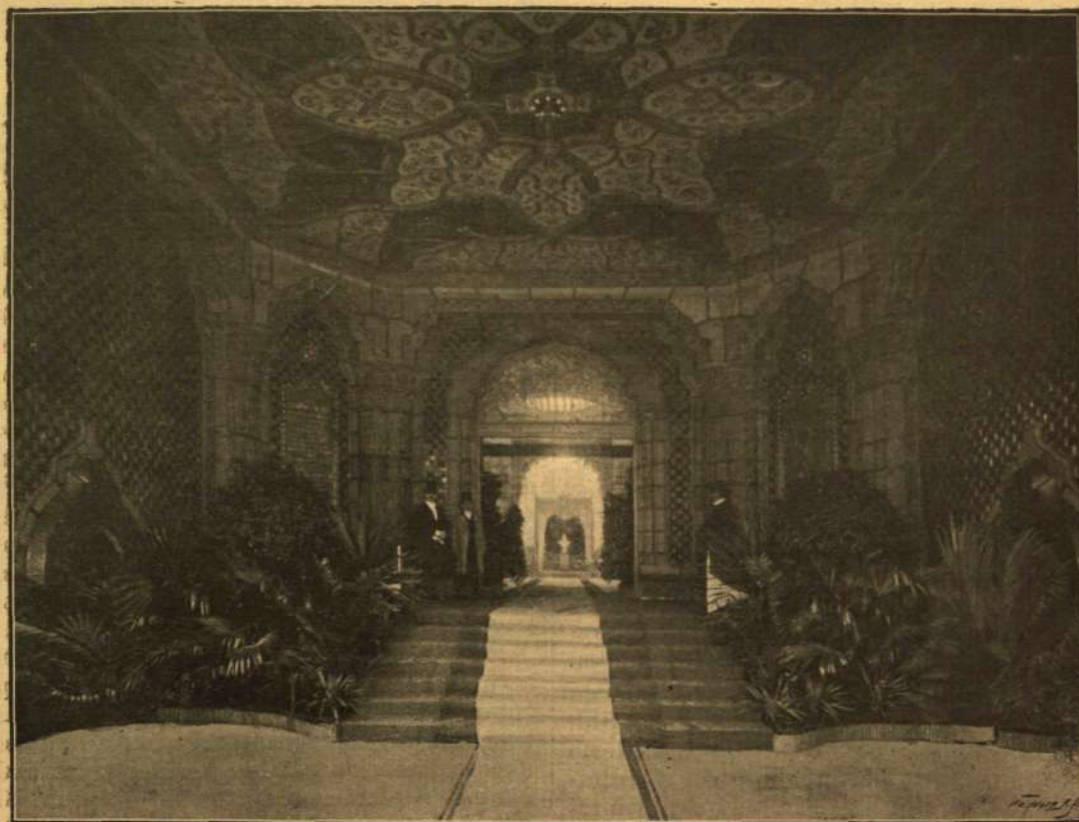
kodik, hogy míg az 1885-iki kiállításon a zenei ipar tárgyai az iparszarnok keretében is kényelmesen elfértek, addig most (ép úgy, mint a sokszorosító- és nyomda-ipar, a malom-, czukor-, vas-, fém- és vegyszereti ipar tárgyai) külön csarnokot kaptak.

Meg is érdemlik a külön csarnokot.

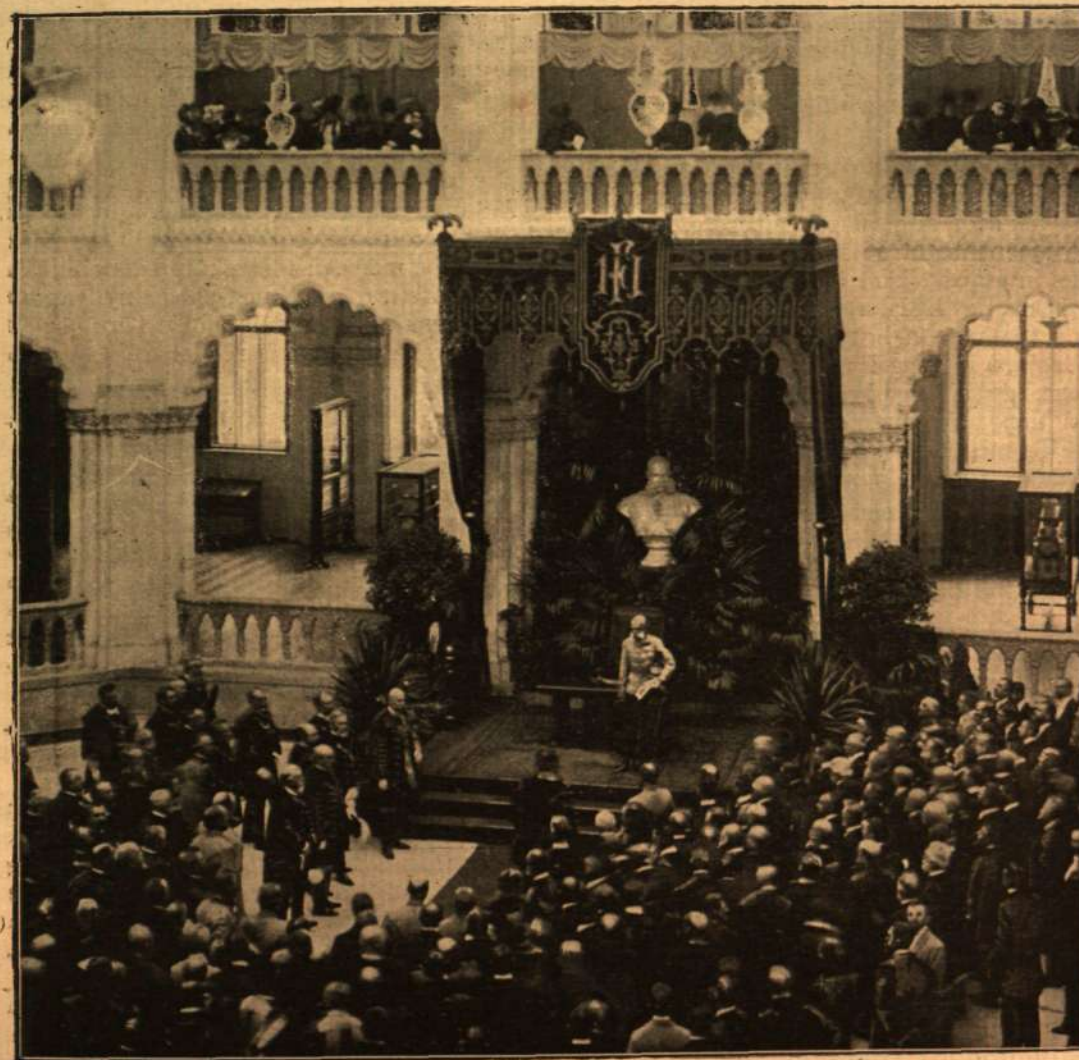
A hangszerek minden fajtája nagy számmal s minőség tekintetében is jeles készítményekkel van képviselve kiállításunkon. Így az or-

egyszerűségével. Ez ágú iparunk haladásának egyik jele, hogy mindhárom orgona a legújabb (u. n. légnyomású) rendszer szerint van készítve. Az orgona rokon hangszerének, a harmoniumnak szintén számos példánya van itt kiállítva. A zongora nagy elterjedtségéről már a kiállított nagy száma is tanuskodik s nemcsak a

vonó van alkalmazva, melyet a billentyűk lenyomásakor a húrok megérintenek, s ezzel a zongora és vonós hangszerek tulajdonságai (a milyenek az összhangzatok, továbbá a hangoknak tetszés szerinti ideig való megnyújtása, erősítése vagy gyengítése) egyesítve e hangszerben. Igaz ugyan, hogy e hangszer mai szer-

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ELSŐ ELŐCSARNOKA.

A KIRÁLY FÖLAVATJA AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÉS ISKOLA ÉPÜLETÉT.

budapesti ismert jeles czégektől, hanem Komáromban, Temesvárt és Trecsenben levő czégtől is találunk zongorákat a kiállításon, s a hazai készítmények a külföldiekkel bátran összehasonlíthatók. E hangszert illetőleg egy-két nevezetesebb újítást is felmutat kiállításunk. Első sorban kell ezek között megemlítenünk a Schnöller Lajos zene-tanár által föltalált *vonós-zongorát*. E találmány lényege abban van, hogy a zongora húrozata fölött, haránt irányban egy csiga-rendszerrel mozgásba hozható végnélküli

kezezte magát a zongora-irodalmat és a virtuozitást (tehát a költészetet s a játékot) oly irányba terelte, melynek legmagasabb fokán a szédítő technika uralkodik, s így e találmány gyakorlati értékét nem szabad a zongora-művészet mai fejlettsége szempontjából megítélni: mégis örömmel látjuk e találmányban egy régóta próbálgatott törekvést * magyar ember

* V. ö. A vonós zongora története és jelentősége. Írta: Schnöller Lajos. (A Magyar Zeneiskola, 1893/4. évi évfolyamában.)

által s szerencsésen megvalósított sikerét, diadalát. Egy másik újítást mutat be Vég B. Károly, az általa kiállított u. n. *«hangnem-átvitelű»* zongorával. A hangnem-átvitel abban áll, hogy a zongora billentyűzete alatt elhelyezett emeltyű segítségével az egész billentyű-sor eredeti helyéből egy félhanggal feljebb, vagy alább tolható. Ez által pl. a «c» billentyű megütésekor — ha emelve van a billentyűzet — a «cis» hang szólal meg, ha pedig lejjebb van tolvá, ugyancsak a «c» billentyű kalapácsa a «h» hangot adó húrokat üti meg. Ennek különösen az ének-kíséretnél van haszna, mert ha csak félhang különbségre van szükség, fölöslegessé teszi az énekdarabnak magasabb, vagy mélyebb hangnemből való átírását. Dehmal Károly zongoragyáros az általa készített zongorához lábbal nyomható billentyűzetet is alkalmazott, mely által a zongora legmélyebb hangjai, ép úgy, mint az orgonán, lábnyomás segítségével is megszólaltathatók. Az orgonán általános használatú lévén e láb-billentyűzet (pedal), Dehmal készítménye azoknak tesz jó szolgálatot, a kiknek orgonára írott darabok játszásában kell magukat gyakorolniok.

Rendkívül gazdag kiállításunk az általán magyar hangszerek tekintett *czimbalmokban* is. Legszerényebb hangszereinknek, a zongorának ezen őse hatalmasan túlszárnyalva a zongora által, sokáig csak a cigányok zenekarában talált menedékhelyet. Mióta azonban Erkel az ő «Bánk-bán»-jában polgárjogot adott neki az opera zenekarában, s főleg mióta a hangtompítóval szerkezetében tökéletesítették, s mióta előkelő virtuózok ezen hangszereken érvényesítették művészi erejüket, a mivel társadalomnak mind kedveltebb hangszerevé kezd válni. E nemű készítményeikkel is többet kitérnek kiállításunkon.

Tekintélyes csoportját teszik kiállításunknak a vonós és fuvóhangszerek is, számos ismert hazai czégtől. Reményi Mihály budapesti műhegedű-készítő, régi hegedűk (Straduarius, Gaspar di Salo, Guamerius-féle készítmények) utánzatait mutatja be, míg Bosnyák János zombori tambura-készítő a pengető-hangszerek készítésében tűnik ki.

A különböző hangszer-alkotórészek, zenekari felszerelési tárgyak felsorolását ezúttal mellőzve, nem hagyhatjuk el e pompásan berendezett termeket azon öröndetes meggyőződés nélkül, hogy hangszer-iparunk rohamos lépésekben fejlődik s azon az úton van, hogy ide s tova kielégítse a magyar társadalmi élet ez irányú kívánságait.

Hasonló fellendülést mutat zenei irodalmunk is, melyet kiállításunkon Bárd Ferencz és testvére, a «Harmonia»-társaság, Klöckner Ede, Kunossy Vilmos és fia, Nádor Kálmán, Zipser és Könyig — s a kit úgy kiadványainak nagy száma, mint régisége, becse miatt legelső sorban kellett volna említenünk, a Rózsavölgyi és Társa czégek kiadványai képviselnek. Ez utóbbi czég nagy számú — ma már történelmi érdekű zeneművekből is állított ki egy nagyszabású gyűjteményt, melynek a «Bánk-bán» s a «Hymnus» első példánya a legnevezetesebb darabjai. Múltóan egészítik ki ez irodalmi művek kiállítását a sokszorosító ipar csarnokában kiállított azon tárgyak, melyek a hangjegynyomatás és metszés fejlettségéről tanuskodnak.

Hiányos volna azonban szemlénk, ha figyelmen kívül hagynánk a *zenei oktatás*-ra vonatkozó tárgyakat; s ezeket már más-más csoportokban kell keresnünk.

A zene-tanításnak, mint *szakoktatásnak* legelső rangú tényezője a magyar kir. zeneakadémia s a különböző rendű és rangú zeneiskolák.

Ezen intézetek kiállított tárgyait az egyszerű, nemes izlésű, tiszta görög stílusú, oszlopcsarnokával templomhoz hasonlítható *közoktatásügyi* pavillonban találjuk meg.

A *Zeneakadémia* Liszt és Volkmann mellszobrát, az intézeti tanárok arcképeit és irodalmi munkáit, az intézet értesítőit, hangversenyeinek műsorait állította ki; az intézet fokozatos fejlődését jó kiviteli grafikus táblázatok mutatják.

Hasonló természetű tárgyakkal vettek részt kiállításunkon a *Budapesti Nemzeti zenei, a Budapesti zeneakadémia, a Budapesti Magyar zeneiskola, a Kolozsvári zeneconservatorium, a Győri*

ének- és zeneegylet iskolája, a Debreczeni zenede-
s a Kecskeméti városi zeneiskola.

A szorosabb értelemben vett szakoktatás
körén kívül eső azon adalékokat is érdemes
azonban felkutatnunk, a melyek a zenének,
mint az általános művelődés egyik ágának a köz-
nevelés céljaira való felhasználást igazolják.
Igy pl. a figyelmes és érdeklődő szemlélő öröm-
mel fogja látni, hogy tanítóképző intézeteinkben
mily gondallal oktatják ebben is a leendő néptan-
ítókat. Néhány tanítóképző intézet, mint pl. a
csurgói állami, s a soproni ág. ev. tanítóképző
a tanítójelöltek összhangzattani (zeneelméleti)
dolgozataiban nyilván láthatja, hogy leendő
tanítóink ez irányban is mily szép és gazdag
ismeretekkel bocsáttatnak ki nehéz, de magasz-
tos életpályájukra.

Érdemes belepillantanunk azon dalgyjüté-
ményekbe is, melyeket az óvóképzők egy-két
lelkes, buzgó tanára állított ki. Kiténik ezek
között *Exner* Leó hődmézővársárhelyi tanár
gyűjteménye, mely egyik igen szép bizonyítéka
annak, hogy kisdedeink jó érzékét ma már nem
a Fröbel-féle hagyományokból kicsirázott szá-
raz, szintelen «foglalkoztatási» dalokkal ront-
ják: hanem magyar nemzeti motívumokból
szótt, kedvesen hangzó, igaz magyar dalokkal
nevelik.

Még a kiállítás kisdal falujában épült nép-
iskola is szolgáltat tárgyunkhoz adalékokat. Ott
van az éneket kísérő harmonium, a könyvtár-
ban ott vannak az énektanításra vonatkozó je-
lesebb termékek — s ott függ az *öt-vonal-soros
hangjegytábla*, mely figyelmeztető jel arra
nézve, hogy a régi, hagyományos, fülbe-éneklő,
utánzó módszerrel föl kell hagyni, s ebben a
tárgyban is okos, helyes módszerrel kell oktatni
a gyermekeket.

Az *emberbaráti intézetek* pavillonjában pe-
dig egy kidomborodó pontokkal telenyomatott
könyv azt mutatja, hogy kitalálták már a mód-
ját annak is, miként kell a hangok birodalmába
bevezetni azokat, kiknek szemükre sötét felhő
borult, kik előtt napsugár, a virágok pompás
színe, a kék égboltozat ismeretlen világok, kik
lelküket — ha tiszta érzelmi örömek után vá-
gyódnak — csak a hangok hullámaiban füröszt-
hetik meg.

★

Ime ezredévi kiállításunk zenei érdekű tár-
gyai.

Élénken tanuskodnak mindezek népünknek
természetadta tehetsége mellett, hangosan be-
szélnék zenénk múltjának szép történetéről s
szemeink eleibe állítják jelenkori zenéneknek iro-
dalomban, műiparban való fejlettségét.

Közművelődésünk ez ágazatának fejlettsége
— miként fentebb láttuk — a szakoktatás, sőt
a köznevelés terén is termett immár gyümöl-
söket. Sőt mintha ezek üdvös és kölcsönös visz-
szahatását is látnók, éreznek már egy-némely
irányban. Annyi bizonyos, hogy ennek is utján
vagyunk már. Kiállításunknak talán ez a leg-
nagyobb tanulsága.

Sztankó Béla.

ÉJI DAL.*

Holdas éjben elmerengek,
Elbolyongok egymagam.
Hallgatom a méla csendet,
Melynek annyi hangja van.

Ezüst fátol, édes álom,
Fed mezőt, erdőt, falut.
A madár is bokron, ágon,
Mind elült már s elaludt.

Fű se berzeng, nincs fuvalat,
Még se rezzen, lomb, levél.
Minden alszik, minden hallgat,
Csak a néma csend zenél.

Lelkem száll a hanghullámok
Fel s le ringó tengerén,
Mélybe* és magasba* járok
S nem igyekszem révbe én.

* A «Budapesti Szemle» legújabb füzetéből.

Künn a titkos végtelenben
Lengek messze valahol —
S a csodás csend egyre szebben
Edesebben zeng, dalol.

Nem kívánlak soha vissza
Éber, sok zaju világ!
Éjjel zengnek csak e tiszta,
Gyönyörű melódiák.

Honnan jönnek, azt se kérдем,
Mikor minden elpihen,
Csak a tücsökök vannak ébren,
Meg az én dalos szívem.

Kozma Andor.

VÁLASZTÁSI FURCSASÁGOK ANGLIÁBAN.

Az alkotmányos szabad népeknek jogaikért
folytatott küzdelmeiben a parlamenti rendszer
legtökéletesebb mintáját, legteljesebb foglalatát
Anglia nyújtja. Nemsoká alkotmány történeté-
nek írott emlékei, de ennek maradandó művé-
szi feldolgozásai is, a szatírák, tollrajzok, kar-
rikatúrák tömegtelen száma, melyeknek élén
Hogarth mesteri esete áll, a legfinomabb ár-
nyéklatokig hű és találó képben domborítják ki
azon idők politikai történetét, mely az angol
közélet mai intézményeinek bölcsőjéül tekin-
thető s a választói jogok gyakorlásában a nép-
képviselési eszmék úttörésének a kiinduló pontja.

Az angol parlamentek történetét a népszellem
egy-egy találó jelzővel örökölte meg, a szerint,
a mint az egyes törvényhozó testületek szelleme
bizonyos benyomásokat örökölt meg a közhit-
ben azon működés irányában, melyet a nemzet
életében teljesítettek. Így nevezték el az 1258-ki
parlamentet «bolond» parlamentnek, az 1399
szeptember 29-dikét, mely II. Rikárdot letette,
egy napos parlamentnek. Az 1404-diki törvény-
hozás, melyből sajátos módon a jogászok ki
voltak zárva, mint «tudatlan parlament» (parlia-
mentum indoctum) él az utókor emlékeztetésén;
ezt követte 1459-ben a «diabolicum» vagy «po-
koli» parlament.

Ezen ősrégi alkotmány furcsaságai között
nem utolsó és nem is utazandó példa a ház-
szabályok azon szigorú rendelkezése, melylyel
a parlament tagjai köteletségérzetét több mint
drákói intézkedésekkel igyekezett ébren tartani
és fokozni. Egy XVII. századi szabályzat nem-
csak azt mondja ki, hogy a tisztelt házban min-
den tagja, a ki reggeli 8 óra után jelenik meg,
tartozik egy shilling bírságot fizetni, a kik pedig
egész nap távol maradnak, öt shillinget; de
megtiltja még azt is, hogy a képviselők dohá-
nyozzanak a ház folyosóin.

Micsoda forradalmat okozna egy ily rendelet
ma, mikor a politikai életnek mintegy kiegészítő
s a párt-ellentéteket egy magasabb harmoniában
kiengesztelő része a folyosó élete, vig nyüzgésé-
vel és hullámzó füstföldraival. De nem is kell
hinni, mintha az alkotmányos jogok legszebbikét
valami nagy lelkesedéssel gyakorolta volna a
nép, melynek az inkább kellemetlen teher volt,
tekintve, hogy képviselőiket a választóknak kel-
lett fizetni, sőt gyakran még azt is kedves köte-
lességöknek kellett ismerni, hogy választottjaik
alá az útra egy jó hátas lovat adjanak.

I. Károly első parlamentjét ismét egy gúny-
névvel bélyegezte a néptudat, mint «penzioná-
tus» parlamentet, mivel azt hitték róla, hogy
tagjai, ép úgy mint maga a király, XIV. Lajos
zsoldjában állanak. Annyi igaz, hogy soha sem
volt törvényalkotó testület annyira elmerülve
korruptióban, mint ez, mely egyformán nyitva
állott a pénzbeli vesztegetéseknek s a zsíros
udvari hivatalokkal való lekenyerezésnek. Csak
1695-ben alkottak erőlyes törvényt a vesztegeté-
sek és a képviselői függetlenség áruba bocsátása
ellen.

De milyen parlament kerülhetett volna is ki
azokból a választásokból, a melyek akkoriban
széltőlben divatoztak az angol nemzetnél! Hogy
a lélekvásárlást milyen arányokban üzték, példa
Wharton Tamás marquis, a ki megválasztatá-
sára 80,000 fontot (800,000 forint) költött saját
vagyonából. Mikor a hároméves parlamentek
elsője, 1721-ben szétoszlott, akkor már a választá-
si erőszak oly tökéletes és teljesen új
fogásokkal ült diadalt szerteszét Angliában,
mint a milyen az ellenzéki szavazók elfűzése,

erőszakos visszatartása az urnáktól, sőt volt eset
rá, hogy be is csukták a veszedelmesebb ellen-
feleket a választás lezajlásáig.

Érdekes esete marad minden időkre az e
korbeli választási mérkőzéseknek az 1747-ben
lefolyt lichfieldi választás, mely alkalommal
magát a királyi házhoz tartozó Bedford herce-
get a Hannoverai házzal szemben állást foglaló
Jakobisták egyike ostonnal fenytette meg. Ezt
a jelenetet egy azon korbeli karrikatura híven
meg is örökölte, de a mi az eset tanulságos
magyarázatul szolgál, az azon erőszakosság, a
melyre a királyi vérbeli herceg nem átalott
lealacsonyodni jelöltje érdekében, midőn a meg-
győződésük szerint szavazó bérlőinek fölmondta
házát, vagy pedig egész nyíltan arra kényszeri-
tette őket, hogy dupla bért fizessenek.

Ily erőszakosságok termették meg gyümölcei-
ket abban a véres tüntetésben, mely 1768-ban
London utcáin lezajlott a népjogok védelméért
fogságot szenvedett John Wilkes ügye mellett.
A Wilkes fogháza körül összegyűlt néptömeg
hangosan követelte Wilkes szabadon bocsátását,
s nem hátrált meg akkor sem, mikor a szétosz-
lásra való felhívást, az angol alkotmány által
előírt «Riot Act»-ot ünnepélyesen felolvasták,
sőt kövekkel és tégladarabokkal hajigálódott a
felolvasás alatt. Egyike a szaladónak azonban
üzőbe vétetvén a skót katonák által, egy paj-
tába menekült, hol a katonaság által agyon-
lővetett.

E közben azonban a tömeg mind nagyobb
számra szaporodott, úgy hogy még egy csapat
katonaságot kellett kirendelni, mely nem sokáig
teketóriázott, hanem sortűzet adott a fenyegető
tömegre, minek következtében ötven-hatan azon-
nal meghaltak, tizenöt pedig megsebesült, köz-
tük két asszony; egyik, a ki éppen narancsait
akarta megmenteni a lázadók elől, később bele
is halt sebébe.

Az ártatlanul meggyilkolt ifjú neve William
Allen volt. A katonákat később pörbe fogták s
egyikök, egy granátéros el is ismerte, hogy ő
ölte meg a szerencsétlen embert, de azt állította,
hogy fegyvere véletlenül sült el. Az ítélet «nem
vétkes»-nek nyilvánította, a tettes időközben
megszökött.

Ily események hatása alatt folytak le az
1768-diki választások. Mindazok a fogások, me-
lyeket a pártzenvedély kigondolt, mindaz a
visszaélés, melyet az elvakult hatalom valaha
megkísérlett, fokozott mértékben nyilvánult ez
alkalommal. Szabad választókat börtönöztek be
ál ürügyek alatt, hamis rendeletre és följelen-
tésre, vagy tanuként idézték be oly tárgyalá-
sokra, melyeken felek nem voltak, s mindezek
az «apró tévedések» természetesen csak a vá-
lasztás megejtése után derültek ki.

Az ez évben tartott northamptoni választá-
son nem kevesebben, mint hatan állottak egy-
mással szemben ellenfelek, köztük lord Spen-
cer, ki százezer fontot költött el a választásra,
míg ellenfelei mindenké 150 ezer fontot egyen-
ként, pedig ez a roppant összeg akkor mai érté-
kének éppen kétszeresét jelentette. A vége az lett,
hogy egyik jelölt lord Halifax teljesen tönkre
jutott, a másik jelölt, lord Northampton kivá-
gatta az erdejé fáit, eladatta burtorait, s szegé-
nyen ment meghalni Svájcba.

Egész idő alatt, míg a választási mozgalmak
tartottak, t. i. hat hétig, lord Spencer házában
mindennap hatvan emberre volt terítve. Végre
is Spencer lett a győztes, de nem a választás
eredménye szerint, mert a szavazatok csodál-
atosan egyenlően oszlottak meg, hanem utóljára
is sorshúzás döntött köztük.

Talán nem lesz érdektelen, néhány jellemző
példájára mutatni rá a szavazat-vásárlások s a
választók megvesztegetése körül érvényben ál-
lott akkori taksáknak is, melyekre lehetetlen el-
érzékenyülés nélkül gondolni a mai «olcsó vi-
lágban», ha figyelembe vesszük, hogy Sheri-
dannek például Staffordban minden egyes
választója öt guineába került, míg Wilberforce,
a nagy rabszolgaszabadító választói fejenként
csak négy aranyba kerültek. De már Ilchester-
ben ismét 30 fontra emelkedett egy szavazatnak
az ára.

Az még semmi, hogy Shafferburyban minden
szavazó polgárt egy csinos aranyos tekeressel
ajándékoztak meg, de Shorehan választói leg-
többre vitték a praktikus észjárásban, mert ők
valóságos részvénytársulatot alakítottak a jelölt
kiszákmányolására. Hogy azonban valódi cél-

jaikat takarják, a tagok alapszabályilag köte-
lezték magukat bizonyos apró összegek szétosz-
tására a szegények közt. Minden mandátum-
megürülésnél a társaság egy bizottságot küldött
ki kebeléből a jelöltekkel való tárgyalásokra a
kerület megvétele végett, s ez a bizottság ter-
mészetesen azzal volt megbízva, hogy a lehető
legjobb vásárt csinálja.

Ellenben néha a választók gallériája is
félreérthetetlen módon nyilatkozott. Ma már
az sem történnék például, a mi Westminsterben
az 1806-diki választások alatt, a mikor az egyik
tory-jelölt, Phillips tiszteletere a cipészmun-
kák egy új kalapot ajánlottak föl, mely gyűjtés-
hez mindenki egy pennyvel járult.

Anglia történetének ezen időszakára esik Fox,
a híres szónok és államférfi első fellépése is.
Senki ellen sem fejtett ki az udvar és fejedelm
annyi ármányt, mint az angol parlamentarizmus
e nagy alakja ellen, dacára annak, hogy maga
a walesi herceg volt legelszántabb pártfogója.
Minden régi törvényteleniséget újra feltámasz-
tottak, hogy harcba vigyék ellene, ígérek és
fenyegetések tartózkodás nélkül váltakoztak ma-
gának a királynak nevében; a királyi háztartás
minden tagja latba vetette ellene szavazatát s
280 testőrt egy csoportban küldtek az urnához
azzal a parancssal, hogy Fox ellen szavazzanak.
Magát Foxot ellenfeleik kortesei üldözöbe vet-
ték s csak úgy sikerült előlük menekülnie, hogy
egy magánházba rejtőzött.

Szerencsésen ellensúlyozta azonban mind e
mesterkedéseket Fox hívei részéről oly előkelő
személyek buzgólkodása, mint többek közt a
Devonshirei hercegnő, ki a választás utolsó
óráiban maga ült kocsiá hugával, Duncannon
grófnővel, kezökben a választók jegyzékével, s
nem riadtak vissza sem kéréstől, sem bizelgés-
től, csakhogy Fox többséget előteremtsek. Egy
legenda azt akarja tudni, hogy a szép hercegnő
egy mézáróselegénytől arisztokratikus ajkai egy
csókjával vásárolta meg szavazatát. Egy ily al-
kalommal bókolt volt valamely ir munkás a
következő elragadtatott felkiáltással a szép és
előkelő úrhölgynek: «Meg tudnám a pipámat
gyűjtani a szeméinél».

Végre is Fox, ki eleinte száz szavazattal volt
ellenfele, Sir Cecil mögött, egyszerre száz sza-
vazattal hagyta ezt el. Hiába követte az ellen-
táborból a Devonshirei hercegnő példáját az
asszonyi korteskedésben lady Salisbury, a grófné
harmincznégy éves volt már, a hercegnő pedig
csak huszonhat, s ez elég ok volt, hogy Fox győ-
zelmét eldöntse.

Nehéz küzdelmeken át tisztult meg az angol
parlamentarizmus ódáig, hogy ma a tiszta és
szabad választási rendszerben mintaként fényes-
kedjék a művelt világ előtt. A visszaéléseket és
durva erőszakosságokat túlélte a nemzet egész-
séges öntudata s ma diadallal tekinthet vissza
viszontagságos múltjára, melyben semmi önkény,
semmi erkölcsiellenesség nem vesztegethette meg
tartósan polgárainak józan gondolkodását. V.

DIVATLEVÉL.

Az év folytán Európa különböző pontjain ren-
dezett kiállítások kapcsán első rangú párisi és londoni,
valamint a bécsi Drécoll czég úgynevezett Expo-
sitions-okat rendeznek, melyekben a sokféle divat-
ujdonság remek mintái láthatók. A ki tehát a divat
legújabb termékeit szemügyre akarja venni, a divat-
termekben ilyenkor a toiletté ügyeire nézve néhány
óra alatt teljes tájékozást nyerhet.

Nagy feltűnést keltenek a szivárvány minden szí-
neiben pompázó sima selymekelmék, magas gallér-
kabátok, lapos, melegítő üreggel ellátott szőrme kar-
mantyúk és a Directoire korabeli derekú bársony
estély ruhák. Cispke, prém, drágakő és madártoll
diszítik az elegáns ruhákat, legújában azonban a
sport hölgyei barna lőbőrűből készült túrki és más
drágakövekkel, valamint csipkével diszített cape
szabású gallérokat viselnek. Ezen újdonságot «Poil
de Cheval» (lőszőr) néven asztrachan vagy foka-
prémekkel feltöltött kalapoknál, dolmányoknál, valamint
félhosszú kabátoknál alkalmazzák. Párisban az
orosz uralkodópár látogatásának alkalmával, a me-
leg időjárás dacára, mindenki azon volt, hogy drága
szőrmekezelőt valami módon mutogathassa, miért
is arra lehetünk elkészülve, hogy az a nélkül is
még drága orosz szőrme még nagyobb kelendő-
ségnek fog örvendeni. Magától értetődik, hogy a
divat ezen hőbortját csakis a vagyonos osztály egy
csekély része követheti, mivel valódi fekete czoboly,
vagy szibériai rókapréműből készült hosszú köpe-
nyek 20—30 ezer frankon alul nem kaphatók. A ki

TÉLI SÉTAÖLTÖNY.

tehát ezt nem teheti, ruháit vagy téli felöltőit a
drága prémekek mellékarabjaival, u. m. farkakkal és
fülekkel díszíti.

Vastag, kevert színű gyapot Poplin-ok, valamint
Himalaya és Canavas szövetei nagyon kerestek,
mi azonban a barna felű bársony kelmék versengé-
sét ki nem zárja. A Berlinben megtartott női kon-
gresszusban a többség a szoknya teljes mellőzését
mondotta ugyan ki, de alig hiszem, hogy a kerék-
pározó hölgyek kivételével az új divat bő nadrag-
szabású öltöny lábra kapjon. A fűzővall ellen ki-
mondott anathemat szintén helytelen, de ama
csakugyan káros, sőt veszélyes szokás mellőzését
mindenek előtt a női ruha szabása változásának
kellene megelőznie. Kivágtott derekú ruhát vagy
pedig rövid szoknyát fűzővall nélkül meg gondolni
sem lehet. Egyelőre tehát abban kell megnyugod-
nunk, hogy a józan felfogású hölgyek nagyobb ré-
sze egészségét a tulságos fűzésnek nem fogja fel-
áldozni.

Az orosz divat mintájára készült magas tetejű,
tollal, bársony szalagokkal és egyéb díszítéssel túl-
terhelt nemez kalapok alig fogják az idény második
felét, vagyis a téli hónapokat túlélni, mit a jó ízlés
érdekében kívánatosnak tartunk.

Nagyon kár, hogy a zubbonyt most már csakis
otthon viselhető ruhadarabnak tekintik, habár két-
séget nem szenved, hogy változatosság kedvéért az
annyira kényelmes és minden ruhára illő zubbonyt
csak nehezen fogják mellőzni.

Azon esetre, ha a jövő téli napokon szigorú találna
lenni, ruhák, köpenyek és kalapok dolgában még
sok változásnak nézhettünk elébe.

Egy csinos téli sétálóruha rajzát küldöm itt. Fe-
kete bársonyból készült hosszú prémes köpeny,
melynek derekát széles moiré szalag köti át. Medici
szabású magas czoboly gallér, hasonló szőrme kar-
mantyúval és szegélyezéssel. XVI. Lajos korabeli
jabot szabású fehér himzett túll nyakkendő. Szürke
selyem szalaggal és fekete köcsag, valamint fekete
strucztollal díszített Directoire szabású szürke ne-
mez kalap. Hasonló mintatöltő Ch. Drécoll bécsi

műtermében is ki volt állítva, mely czég újdonsá-
gok dolgában a legelső párisi és londoni házakkal
lépést tart.

Alice.

A SIROK GYÁSZJA ÉS HUMORA.

A halál az araboknak egy szép allegóriája
szerint egy fekete teve, mely minden ház küszöbe
előtt letérel. Az év nagy mementói közt a ha-
lottak napja hat be tán legmélyebben emberi
természetünk legbensőbb rejtélyeibe.

Nincs bölcselő, művész vagy költő, kiből a
fekete rém egy-két szót, költeményt, néhány
komor vagy trefás, kétségbe esett vagy ironikus
nyilatkozatot ki ne sajtolt volna s mindennek
dacára a rejtély maig sincs megoldva, elosz-
latva.

De mint valami sötét árnya a temetőnek, a
halál gondolata visszavetődik az élők lelkébe
s egész világát varázsolja elő az emberi szellem
és humor szeszélyes ötleteinek. De a halállal
való könnyű vért pájtáskodás többnyire csak
olyanoknál fordul elő, a kik meglehetősen jó
sorsban vannak, vagy a kik sok szenvedés nélkül
készülnek itt hagyni ezt az árnyékvilágot.

A halálról való elmélkedéseknek ugyanaz a
tulajdonságuk, a mi az üdvözlő beszédeknek.
A legrövidebb a legjobb is. Ezért vált klasszi-
kussá az a rövid sirirat, melyet a nagy humo-
rista, Sterne írt Gorick emlékkövére, a mely
ennyiből állt: «*Alas, poor Gorick!*» (Hej, szegény
Gorick!). De századokon át örök-frissen hang-
zik még ma is fülünkbe a fájdalmas részvét
közvetlen kitörése, mely többet mond minden
hosszadalmas magasztalásoknál.

Mennyi papírt, mennyi tintát fogyasztottak
pedig minden időben a dicsők és nagyok halála

ünneplésére! Nincs rimelő, ki össze ne kovácsolt volna ilyenekből egy ódara, stanzára, vagy elegiára valót. Mikor Voltaire kidőlt az élők sorából, akkora bősége volt a magasztaló és dicsőítő költeményeknek, hogy Deffend marquisnót egyenesen erre a megjegyzésre ragadtatta: «Voltaire-t is elérte a halandók sorsa; martalékul esett a verseknek». (A vers szó itt szójáték, mert francziául férget is jelent.)

Ez a ritka szellemű hölgy volt az is, a ki midőn maga is halálos ágyán feküdt, nagy zavarba hozta lelkesét, e szavakkal fogadván őt: «Tisztelendő úr, meg lesz velem elégedve. De három dologra kérem: ne kérdezzon, ne okoskodjék, ne prédikáljon». A XVIII. század hitetlen szalon-dámájánál mélyebb és igazabb hatású a tudós Gessendi mondása, ki életében is szilárd vallásos meggyőződésű lévén, bölcselése utolsó axiómáját haldokolva e szavakba foglalta össze: «Születtem s nem tudom, miért: életem, nem tudom hogyan, s meghalok, nem tudva sem azt, hogy miért, sem azt, hogy hogyan».

Gondolj arra, hogy meghalsz! Kétségkívül böles és magasztos tanítása a halottak napjának. És hányan követik napról-napra, szívökben hordva még életükben a gyászt, saját nyitott sírjok előtt töprengve s előre elsiratva halálukat. De vajjon kevésbé igaz, kevésbé böles-e az élet derűs költészete nagy mesterének, Göthének megfordított intelme, ki Wilhelm Meisterét nagybátyja sírja előtt keservegve akként tünteti fel, a mint az elhunyt szobra kezében iratsomót tart feléje, melyen e szók vannak írva: «Gondolj arra, hogy élj!» Nagy és szép gondolat a koporsóból küldeni fel ezt a buzdítást az élő és munkáló emberek közé, a néma árnyékból hangoztatni fel a vigasztaló szózatot, hogy a midőn a halottak emlékét ünnepli mindenütt a keresztény világ, ne a gyáva lemondás, hanem a megacélozott tettvágy és tetterő fölemelő erkölcsi tanulságával térjen vissza az emberi szereteteinek sírhelyétől.

Ennek a gondolatnak ad kifejezést Voltaire is, midőn ezeket írja egy barátjának: «Jutalma az, hogy élvezze, a mennyire csak tudja az életet, mely csekélység, és ne féljen a haláltól, mely semmi sem».

Innen az, hogy a sírkövek között bolyongva is, az emberi élet kicsinyességeinek, neveltető gyarlóságainak és félszűrségeinek ketős sorfala között haladunk el. A nyárszolgáriság, a hiúság, a fukarság, az iszákosság és még annyi más emberi fogyatkozás nyert halhatatlan életet a vész és a toll szatirája alatt a temetőben, s annak adomakörében. Milyen találó az a sirirat, mely egyik vidéki nagyobb városunk temetőjében hirdeti, hogy: «itt nyugszik T. D. nyugalmazott pénzügyigazgató, stb. Siratják felesége, leánya és fia, a vaskorona-rend III. osztályú lovagja». Az sincs minden élesség nélkül, a mit egy elbűsült férj vésetett neje sírkészítjére:

«Az Ur adta,
«Az Ur elvette,
«Aldassék érte szent neves.

Hiába! Éva lányai sem kerülhetik el sorsukat a túlvilágon, hogy mindazt a gyöngédséget, melylyel az életben elhalmozták őket, a leggorombább ösztönéssel vonják vissza tőlük haláluk után. Még az udvariasságáról híres francia népnek egy közmondása is így pajzánkodik: «a jó asszonyok mind a temetőben vannak».

Következnek ezután az orvosok, az asszonyok mellett szintén állandó tárgyai a halál humorának; majd a kételkedő, a ki elment a túlvilágra, hogy megtudja, mit kell benne hinni; az iszákos, ki a víztől hal meg; a Maccenas, ki a rozsz

versek ellen kér kiméletet; a gazdag özvegy, a kinek halálát azért sajnálják, mert még tegnapelőtt milyen jó partitett volna stb.

A milyen tarka az élet, olyan tarka a halál is. Nemcsak meghat, hanem elmés ötletekre is elég alkalmat szolgáltat.

IRÁNYI DÁNIEL SIREMLÉKE.

Donáth Gyula szoborműve.

Közéletünk egyik kiváló szerepet vitt alakjának, Irányi Dánielnek, Békés város oly sok ideig volt képviselőjének sírja fölé díszes emlékmű készült. Tisztelői és a függetlenségi párt gondoskodtak, hogy a derék férfi nyugvó he-

IRÁNYI DÁNIEL SIREMLÉKE. — Donáth Gyula szoborműve.

lyét művészi emlék jelölje. E mű megalkotásával Donáth Gyula jeles szobrászunkat bízták meg, kinek gyakorlott vésője már számos hasonló sikerült művet hozott létre.

A kerepesi-úti temető sírszobrai is tanuskodnak a magyar művészetek fejlődéséről. A megszokott, közönséges síremlékek közt mind több és szebb szobrászati művek tűnnek föl. Irányi síremléke is a kiválóbb művészi alkotások közé fog tartozni. Donáth Gyula szép műve eszmét és mély hangulatot fejez ki.

A piramis alakú emlékmű, melynek már elkészült nagy mintáját mutatjuk be itt, magas márványoszlop lesz, díszes szoborművekkel ékítve. A piramis felső részén Irányi feldomború arc képe látható, melyet a művész márványba vése készített. Ez alatt, egy párkányon a gyász nemtője áll, hatásosan mintázott nőalak, arcát mely fájdalommal és kesergve emeli a magasba; két

kezében, mint a halál jelvényét, egy csomó mákot tart. A piramis alja lépcsőzetes. Egyik oldalán széles szalaggal egybekötött három fáklya: a szabadság, testvériség és egyenlőség szövénekei, melyek után haladt Irányi mindig egész politikai pályáján tántoríthatatlanul. Másik oldalán koszorúk és egy pálmaág. A pálmaág egészen a lépcsőzetre hajlik le, betakarja azt, mint egy kifejezve, hogy a halál elzárta az élet útját. A koszorúk, a pálmák, a fáklyák bronzból készülnek és hatásosan válnak ki a világos márvány kölából.

EGYVELEG.

* Chrysanthemum saláta kezd divatba jönni Londonban. Mondják, hogy ennek a virágnak igen jó íze van, különösen a sötét sárga középész kitűnő, ha előbb hideg vízben jól megáztatják.

* A tengeri rákok az utóbbi évtizedek alatt nagyon megapadtak s különösen a nagy példányok ritkák lettek. Blockisland közelében nem rég fogtak ki egy óriás példányt, mely 52 centiméter hosszú s 10 kilogram súlyú volt, s mely most a philadelphiai természetrajzi múzeumban van. Hasonló nagyságú mostanában már csak 1891-ben fogtak, szintén az Egyesült Államok partjain.

* A thea hatását tudományos vizsgálat tárgyává tette két heidelbergi tudós. Kutatásuk eredménye szerint két anyag hat a theában jótékonyan: a coffein és az aetheri olajok; az előbbi az izmokat erősíti, az utóbbi pedig az idegekre és az agyra hat jótékonyan. A kísérletek mindkét anyaggal külön is történtek s ennek gyakorlati jelentősége is van, a mennyiben ezentúl a theafajokat megválogathatja az illető s a szellemi munkával foglalkozó olyan theát fog inni, melyben kevesebb a coffeintartalom. Magától érthető, hogy mindkét anyag nagyobb mennyiségben ártalmas az egészségnek.

* Khina komolyan akarja hadseregét reformálni. Császári rendeletekben most már nyíltan bevallják a szégyenletes vereséget. Egyelőre 25 ezer főnyi katonaságot akarnak létesíteni. Minden katonának legalább öt láb magasnak s erősnek kell lennie; nem szabad ópiumélvezőnek, vagy kicsapongónak lennie. Ezeket a katonákat sokkal jobban fogják fizetni, mint az eddigieket s ezenkívül a családnak is kárpótlást ígérnek, ha harcban esnének el.

* Mesterséges reggel. Kaliforniában egy vállalkozó majoros nagy üveggyölkben villamos fényt vitt be éjjelenként az istállóba, hogy a teheneket megfesse. A tejet 3-4 órával korábban képes így vásárra vinni s a tehenek bőségesen adják a tejet.

* A genfi tó évről évre apad a Rhone folyó iszaplerakódása következtében s tudósok számítása szerint 64000 év múlva meg fog szűnni. Bármily veszteség lesz is ez szépsézet és közegészségügyi szempontból, jó haszna lesz, mert 58000 hektár termőföld támad, melynek legalább 7 millió frank évi jövedelme lehet, míg most a tóban folytatott halászat rendszeren csak 200 ezer frank jövedelmet nyújt.

* Rembrandt-muzeumot létesítenek Amsterdamban, mely kizárólag a híres művész munkáit s a reá vonatkozó iratokat fogja tartalmazni, de ezeket, habár másolatban is, teljesen. Maga az épület Rembrandt korában divatozó alakú ház lesz apró, de világos szobákkal.

* Gyufafogyasztás. Franciaországban már rég fennáll a gyufamonopolium s így tudják, hogy ott évenként mintegy 32 milliárd gyufát fogyasztanak el, azaz fejenként 840 darabot. Ezt az arányt véve alapul, Európában legalább 300 milliárd gyufa fogy el évente.

* Árva lelkek. Az ősök tisztelete Khinában tudvalevőleg nagy szerepet játszik s igen sokszor tulzába megy. Közélebb külön egyesületek alakultak azon elhaltak számára, kiknek rokonai és utódai nem maradtak s az egyesület tagjai lámpákkal körmeneteket tartanak a városokban, midőn papírpénzt és papírruhát gyűjtenek össze az árva lelkek számára.

A KÉPVISELŐELŐTT FOGADTATÁSA. — JANTIK MÁTYÁS RAJZA.

VÁLASZTÁSI KÉPEK.

A KORTESÉK.

Addig emlegették az újságok a képviselőház feloszlatását, hogy egyszer csak igaz lett.

Nosza megmozdult erre a hónapnyi tisztessége, meg aztán azok is, a kik részt szeretnének venni jövőben a hazamentés nagy munkájában.

A kortesek is megmozdulnak oda lent s fejezve, aggodalmas arczczal jelentik a megválasztott jelöltek, hogy bizony-bizony baj van a kerületben, de nem kicsiny. ... Mert hát az ellenpárt már is két kézzel szórja a pénzt, etet, itat, boldogot, boldogtalant egyaránt és hiába, az ember csak ember s az elvet nem hagyja ugyan, hanem biz az csak olyan formán van, hogy úgy forog a kerék, ha kenik, s a Krisztus koporsóját sem őríték ingyen.

A jelölt nagyjából tapasztalásból ismeri már eme mondás igazságát, nem is meri a kortest holmi köztökökkel megkedvetleníteni, egyet solajt hát, még jobban megvakarja a fejét, mint a kortes az elébb, s végre is — honnan, honnan nem? — csak kerül egy kis pénzmag, a kortes pedig szörnyű lelkesen távozik, égre-földre fogadván, hogy a nagyságos úr győzedelme olyan bizonyos, mint a nap, a ki az égen süt!

Ezek így meglevén, egyszerre csak a választó kerület is megmozdul, pedig hát mostanában már a népség nagyon keveset törődött a dologgal s azt mondogatták az emberek, hogy hiszen mindegy az ügyis, egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz; a vége csak az lesz, hogy az adót emelik! Van olyan is, a ki kijelentette, hogy törjön el a lába, ha többet még csak fel is megy a választásra. Hanem mint az ásitás, úgy a lelkesedés is ragadós s a mint a kortes elkezd lelkesedni, apránként utána lelkesedik a többi is s nem telik bele egy hét, már akkor az az elkeseredett honfi, a ki lába törte mellett se választana, két ellenpárti fejét veri be a Kuczori csárdában.

Mikor aztán már több kettőnél, a hangulat kellőleg elő van készítve, akkor tudósítja a kortes a nagyságos jelölt urat, hogy immáron célirányos volna a *prográncsol* megtartani, mert az ellenpárt jelöltje már ott járt, fűt-fát ígért, az urasági földet felosztását is erányozta, a szabad legelő mellett erősen áll, akár a Sion hegye. S bizony, ha talpon nem állana az ember, hát nagy fordítást is csinált volna az ilyen beszéddel a nép közt. ... Mert kíváncz az a szabad legelő. ... Azért bizony még egy kis költségre is volna

szükség különben nem lehessen tudni: hová fordulna a sor

Nos háta jelöltintézkedik, azután útnak indul s lemege a kerületbe, hogy elmondja a prográncs-beszédet.

A jelölt úr első osztályú kocsiában utazik; először mert hát úgy dukál tán mégis, másodszor meg ilyen helyen tükör is szokott lenni, a mi azért fontos, mert a jeles férfit az a veszedelem érte, hogy a honmentés rögös munkálataiban, az elmúlt öt év alatt, szertelen honfiai bánatában meg találta hízni s a megelégedéstől majd kicsattan piros ábrázata. Már pedig ez nem jól van, mert hiszen épen az ország rettenetes nyomorúságáról akar beszélni s azon éjjeli és nap-pali maró aggodalmait akarja ecsetelni, a melyek elannyira marezangolják hazafiúi önzetlen kebelét. S már most aztán, ha mindezeket ilyen viruló ábrázattal mondja el, majd nem is nagyon találják hinni, az ellenpárt kortesei meg majd azt találják kiabálni, hogy: «az úr sem különb a Deák né vásznánál, az úr is a nép zsírján hizik, csak úgy, mint a többi».

Ezért hasznos a tükör ott a vasúti kocsiában. Egész úton tanulmányozni lehet, hogy mutasson az ember képes fele mentől több hazafiúi aggodalmat.

Végre aztán a viczinális vonat köhögős gépe, erős küzdelem után begördül becses terhével a pályaudvarba, nagyot fúj, egyet fűtött s megáll. Kivülről éktelen lármá hallik, lobog a zászló mód nélkül, Tüdő Zsiga pedig rázendíti a Rákóczi, mely szükség esetén keringőnek is bevaló.

A jelöltek sikerül meghatott ábrázatot ölteni, felmászik a diszkocsira, meghallgatja a fogadó beszédet; majd maga is érzékeny szavakkal röviden kifejti, hogy e mai napot élte legszebb napjai közé fogja számítani, mert hát ő csakis a néptől és hal a paprikának hagyja magát aprítani, de elveitől egy hajszálnyira nem tántorodik.

Erre még éktelenebb lesz az eljénzés, Tüdő Zsiga még lekesebben rázendíti s megindul a menet befelé a községbe, hol ez alatt már ki is készítették ama jó erős korcsmai asztalt, a melyről a jelölt várva-várt prográncsát megtartandó leszén.

El is következik a prográncs, csak épen kifújja egy kicsit magát az ünnepelt, azután neki ereszi.

A csökmői sarkány hangja fülemüle éneke ahoz a dörgedelemben képest, a mely a nagy férfiú széles száján kiözlönik, keresztül megy hamarjában élőkön és holtakon, lehuza a becsületet Péterrel is, Pálról is, azután kijelenti, hogy a szabad legelőt elvénék ő mindenha törhetetlen hivat volt és az is marad. Kijelentene még sok más egyebet, felvállalná ha kellene az égmészélet is, de hát nincs rá szükség, a szabad legelőt emlegetése kellőleg megtette a hatást. A mi sok jó még benne maradt, majd kiadja azt a többi községben, a hol úgy is szabad a legelő.

Végre aztán elérkezik a nagy nap. Megindul a választás. Témérdek pálinka eltűnik e reggel a föld színéről, a választók pedig lelkes kurjongatás közben, immár színehagyott zászlaik alatt megindulnak a voksolásra.

Folyik is az meglehetősen zavartalanul, csak olykor tesznek el a zsanádok egy-egy jobba-csákán berugott honpolgárt az útból s csak hében-hóban szisszen fel egyik-másik bizalmi férfiú, midőn látja, hogy valamelyik «biztos» embere az ellenpátra szavaz, pedig a semmirevalónak személyesen adott át öt forintot!

Estefele aztán, «erős küzdelem után és az ellenpárt hallatlan erőszakoskodásai, vesztegetései dacára is» jelöltünk csakugyan győzedelmre jut. 28 szótöbbség és a haza meg van mentve! Micsoda szerencse, méltó miatta végig kurjongatni a községet. S ezt meg is teszik a lelkesült hívek, habár immár csak amúgy szárazon is, mert a bor forrása, mihelyt a választás megessett, mindjárt csudamódra megapadt.

De mintha a nagyságos népképviselő úron is néminemű változás esett volna hamarjában. Mert tegnap még arval bizztatta Gubás Kis János urat, hogy okvetetlenül kijárja az igazságát a miniszteriumnál, ma meg már határozottan kijelentette, hogy nincs igazsága Gubás Kis Jánosnak, ennél fogva jobb is, ha nem jár ilyes haszontalanságokkal az ember nyakára.

Sz.—s B.

A KÉPVISELŐJELÖLT PROGRAM-BESZÉDE.

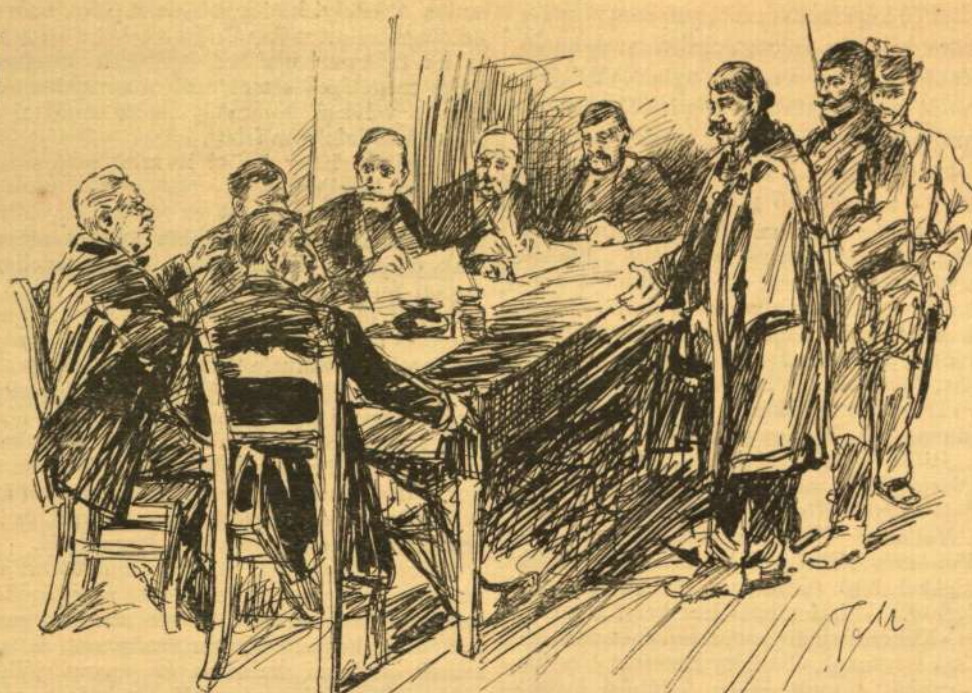
AZ «EGYESÜLT BUDAPESTI FŐVÁROSI TAKARÉKPÉNZTÁR» JUBILEUMA.

A század elején a most már mindinkább szépülő és nagyobb szerepet játszó Buda igen csöndes és meglehetősen elhagyott szabad királyi város volt, különösen télvíz idején, a mikor a jég zajlani kezdett, s a rozoga fahidat szétszedték. Am a míg Buda a maga egyszerű állapotában maradt, addig a fiatal Pest erősebb menderősebb lüktetést kezdett meg. A negyvenes évek elején a pezsdülőni kezdő Pesten már pénzintézet alakult s a pesti polgárok hozzáfoghattak a takarékpénztárhoz s a vagyongyűjtéshez, a mi mellett megszorult anyagi helyzetükben oleső kölcsönhöz is juthattak, ellentétben a budaiakkal, a hol csöndes volt minden s a hol az emberek a ládájában tartogatták a pénzcsékjüket, a mely nem hozott kamatot.

Budának ezt az állapotát igen jól ismerte Wodianer Sámuel, a kit később Kossuth Lajos miniszteri bankárnak nevezett ki, hogy a kincstárnak pénzt szerezzen. Wodianer jó eleve belátta, hogy a budaiaknak is alkalmat kell nyújtani a tekegyűjtésre, a vagyonszerzésre, még pedig annnyal is inkább, mert a pesti két pénzintézet még mindig szűkebb viszonyok között mozgott, jó távol esvén attól az időtől, a mikor a milliók rakásra kezdtek gyűlni.

Abban az időben a keletkező takarékpénztárak az egyes megyék és városok pártfogása alatt állottak, a miből önként következik, hogy a Budán tervezett takarékpénztár Buda szabad királyi város oralmába ajánlta magát. 1844 ben kezdődött meg a budai takarékpénztár szervezése 100 pengő forintos részvényekkel s igen nemes és tiszteltetelmű törekvéssel. Mindjárt arra gondoltak, hogy úgynevezett jutalmazási tőkét gyűjtenek oly kézművesek, nap-számosok és szolgálok részére, a kik tíz éven keresztül havonként egy pengő helyeztek el a takarékpénztárba és nem vesznek ki belőle semmit. Ezek tíz év elmulta után 151 frt 33 kr-ra fölszaporodott tőkék után 7 frt 34 krnyi kamat helyett 12 frt kamatot kaptak életfogytig, havonként vagy negyedévenként. Ez az apróság is mutatja, hogy nemes törekvések vezérlelték az alapítókát.

A budai takarékpénztár 1846 augusztus 23-án tartotta meg alakuló közgyűlését s október elején fogott a működéshez. Ez, a most már nagytekintélyű, dúsagad és milliókkal rendelkező pénzintézet egy kis bérházban született. Amde csakhamar szűknek bizonyult a bérház helyisége s nem sokára házat vettek a hajóhid közelében 8510 váltó forintért. A becsületes kezekben levő pénzintézet fölvirágzása igen nagy lendületet vett. Már 100 ezer pengő forint kölcsönt habozás nélkül nyújtott s tehette, mert a betevők száma növekedett. Hanem azután megérkeztek a nehéz napok is. A budai takarékpénztár az 1848/9-ki nehéz napokban is megállta helyét, sőt a nemzetőrség felszerelésére ezer pengő forintot adott. A függetlenségi harc alatt és után nehéz idők következtek mindenkire, de különösen a takarékpénztárakra, mert mindenki aggodott, s a pénzéhez akart jutni. De a vezetők okossága, előrelátása és óvatossága minden nagyobb rázkódástól megmentette a nagy jövőnek indult takarékpénztárt, mely csöndesen munkálkodott tovább, s fölvaszt mind jobban gyarapodott. Valságok suhantak át a pénzpiacra, háborúk zajlottak le a közelben, nehéz állapotok merültek föl a takarékpénztár kára és vesztesége nélkül. És lassan-lassan közeledni kezd a fénykora, hogy meg nem álmódott tetőpontot érjen el. 1860-ban már megveszi azt a telket, a melyen mai budai palotája áll, a lánchíd és az alagút között.

VÁLASZTÁSI KÉPEK. — A SZAVAZATSZEDŐ BIZOTTSÁG ELŐTT.

A haladás pedig mind erőteljesebb lesz. Jön az 1864-diki gazdasági válság s a takarékpénztár az év végén kitűnő eredményt mutat föl; az aszály, az inség nyomán a budai szőlők pusztulni kezdenek s a takarékpénztár két kézzel segít enyhíteni a csapást; az osztrák-porosz háború megingatja a hitelt, aggodóvá teszi az embereket, idegességet áraszt a piacra és megrohanja a pénzintézeteket, de a budai takarékpénztár szilárdan áll. Hitele olyan, erőssége annyira ösmert, hogy osztrák pénzintézetek milliókat akarnak elhelyezni nála a biztonság okáért.

Am egyszerre csak az igazgatóság azt veszi észre, hogy ha nagyobb eredményt akar elérni, akkor az elfoglalt alapon nem maradhat meg. Buda, ha nőtt is, ha gyarapodott is, csak Buda maradt, s az igazi élet Pesten lüktet. Kimondja tehát, hogy Pesten fiók-intézetet nyit s e célból részvényfőkejtét föl-emeli. Mielőtt azonban tervét végrehajtaná, arról értesül, hogy Pesten már megalakult a Pest-budai fővárosi takarékpénztár, s belátva, hogy két ilyen pénzintézet még sok s a boldogulás mindegyikre kétes: akkép oldja meg a kérdést, hogy az említett takarékpénztárral egyesül, minek következtében az «Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár» áll elő. Nem sokára a Dorottya-utczában hatalmas épületet emel, a mely több mint félmillióba kerül.

Az «Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár» már ekkor oly erős, hogy az 1873 ban bekövetkező krach sem árt neki, a mint nem ártottak ama zűrzavarok sem, a melyek a gazdasági élet törén fölmerültek. Az intézet igazi fénykora még ezután következett. 1888-ban Rótfér Ferencet, a kereskedelmi bank addigi irodafőnökét hívták meg igazgatónak, kinek vezetése alatt az intézet mily rendkívüli sikereket ért el, arról ékeesen tanuskodnak az intézet történetéről kiadott emlékműben föl-sorolt számok, melyekből mutatványul néhányat alább közlünk.

A most jubiláló hazai pénzintézetnek a története igazán érdekes, mert az egész magyar hitellelet fejlődését mutatja meg. A magyar pénzintézetek felszárad alatt semmiből óriássá nőttek s átültették a nyugat leltárszázéves fejlődésének gyümölcseit. Vagy nem mutatja-e legjobban a magyar gazdasági élet fejlődését az, hogy ennek az intézetnek alapítása első éveiben 1—3 millió forint fordult meg a pénztárban, míg 1895-ben már csaknem egy milliárd. A betétek félmillióról 28 millióra szaporodtak, a mi arra mutat, hogy a nagy közönség, mely hajdanában gyümölcsözötlen pénzt ládájában őrizte, fokozatosan jobban és jobban megbízott a takarékpénztárakban. A váltó mennyiségének 33 ezer forintról 12 millióra való emelkedése üzleti forgalmunk óriási fellendülését jelenti. A jelzőkölcöslőnöknek 290 ezerrel 31 és fél millióra emelkedése azt mutatja, hogy az a rég őhajtott intenzív mezőgazdasági termelés mégis csak terjed Magyarországon; a jövődelmek 21 ezerrel két és fél millióra emelkedtek. Ezek az arányok régi kitűnő pénzintézeteinknél egyformán megtalálhatók s egynek történetében nemcsak az egész magyar gazdasági fejlődés, de az összes társintézetek története is meg van írva.

Az intézet ünnepi közgyűlésén, mely okt. 19-én folyt le, vendégek sorában jelen voltak: Darányi Ignác földmívelési miniszter, Falk Miksa, Fabiny Teofil, és az összes budapesti pénzintézetek vezérigazgatói. Összesen 73 részvényes jelent meg, a kik 93 szavazatot képviseltek. Az elmvényi főhelyét Harkányi Frigyes elnök foglalta el. Tőle jobbra és balra ültek az igazgatók. A jubiláris ülést báró Harkányi Frigyes nyitotta meg, a ki üdvözlőle a megjelenteket, melegen megemlékezett a takarékpénztár

alapításában résztvevő férfiakról. Azután az ünnepi szónok, dr. Ország Sándor tüzetes beszédben ismertette az intézet felszázados történetét. Majd megemlékezett arról a két férfiról, kik az intézet élén állának s annak vezetésében az első helyet foglalják el. Az egyik az elnök: báró Harkányi Frigyes, ki tanja volt az intézet keletkezésének, s annak mindenkor tántoríthatlan hive és támogatója maradt. A másik a vezérigazgató: Rótfér Ferenc, ki 8 év óta viszi az igazgatás nehéz s ez alatt kiváló képességével, szeretetreméltóságával, szakavatottságával és ügyesíretetelével a sikerek egész sorozatát vitta ki. Az eljénzéssel és tapsal fogadott beszéd után dr. Jankovich János miniszteri tanácsos indítványozza, hogy a közgyűlés fejjeze ki köszönetét a szép emlékbeszédért. Azután Zsoldos vezértitkár mutatta be az igazgatóság jelentését, mely 100.000 forintnak közmívelődési és közjótékonyági célokra való elosztását javasolja, a mi a közgyűlés élénk helyesléssel megszavazott, e szép határozatát tevéen még emlékeztetésebbé az intézet ötvenéves jubileumát.

Rozsnyói.

A VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYE.

Gyorsan lezajlottak a választások. Korteskedésre nem sok idő jutott. Október 5-ikén feloszlatták az országgyűlést, október 28-ikán pedig már megtörtént a választások legnagyobb része. Az első napon 352 képviselő számára állították föl az urnákat. November 5-ikén lesz az utolsó nap, de arra a napra már alig jutott egy kerület.

A választási mozgalmak első napjain sűrűn emlegették a jelölteket. De aztán fogtak. Régiök képviselők is visszahúzódtak. Némelyik kerület úgy megváltozott, hogy az eddigi képviselője rá sem ismert. Már új embert is talált ott, a ki az ő helyére pályázott. Az összeült országgyűlésnek sok új embere lesz, a kiket eddig még nem ismertünk a közéletből. Az ellenfelek az eddig biztos kerületekben is megjelentek, és keztyűt dobta. A mérkőzések hevesességéből semmit sem von le, hogy sok képviselőt egyhangulag választottak meg, mert itt is kérihetetlen tényezők működtek közre az ellenfél szavazatnyúlására.

Míg az országban általában szenvedélyesen folyt a harc, Budapesten igen csöndes választások még nem voltak. Ilyen választási mozgalmasság egyetlen kerületben sem kapott életre. Az ellenzéki jelöléseken meglátszott, hogy csak a zászló fentartását akarják jelenteni. Különben magok a választási zászlók egészen eltűntek a házakról. A rendőrség veszedelmesnek találta a három, négyemeletes házak tetejére kiszúrt zászlókat. A tavaszi ünnepélyek alkalmával megtörtént, hogy egyet leesdort a szél s halálát okozta egy derék polgárnak. A zászlókat tehát, a mint szél kezdett fújni, bevétették. Így még tarka külsőséget is nélkülözött az alkotmányos harc.

Kora reggel bérkocsikon vitették magokat a szalagos és kokárdás bizalmi férfiak. A kocsi bakján hordár vagy inas lengette a jelölt nevével ellátott zászlót. Kalapok a tollak mellett, vörös vagy fehér; szokatlanul sok falragasz

mindenfelé; csoportok bizonyos utozákon; egy-egy harsány «éljen»; a gerkőczők éles rikoltozása, s a szavazó helyeknél fölállított rendőrök, kik néha többen voltak, mint a kiváncsiak, — ennyi a külsőség, minden feltűnőbb utcazi élet nélkül. A zászlós bérkocsik aztán egész nap robogtak szerteszét a városban, szedték össze a szavazókat. Még, katonaságnak sem jutott szerep. Csak délután, vagy a hol tovább tartott a szavazás, este felé mutatkozott nagyobb érdeklődés a közönség részéről. Az eredményben azonban alig kételkedett valaki. Nyugodtan, legkisebb rendzavarás nélkül következett be, a mire számítottak.

Az I. kerületben (Vár) senki sem kételkedett, hogy Falk Miksát ismét nagy szótöbbséggel választják meg. Ellenfele Kasics Péter nyug. miniszteri tanácsos volt, függetlenségi programmal, de alig haladta túl a 200 szavazatot. Falkot 766 szótöbbséggel választották meg. — A II. kerületben (Viziváros) Darányi Ignác miniszter 1045 szavazata ellenében a függetlenségi párti Pártos Béla 108 szavazattal maradt. — A III. kerületben (Ó-Buda) Vörös László kereskedelmi államtitkár ellen Kreutzer Jakab mint néppárti, önmagát léptette föl. Kapott 22 szavazatot, melyben benne van a maga szavazata is. — A IV. kerületben (Belváros) b. Podmaniczky Frigyes ellen a választás kezdetekor Füredi Ferenc ügyvéd (függetlenségi) léptették föl. Csak szálldogva szavaztak rá 26-an; ekkor aztán bejelentette visszalépését. — Az V. kerületben (Lipótváros) már erősebb küzdelem fejlődött ki, két szabadelvű párti jelölt közt. Az eddigi képviselő Mezei Mór ügyvéd ellen a kereskedők Schlesinger Pál nagykereskedőt léptették föl, de csak három nappal a választás előtt. Mezeit 1246 szóval 807 szavazat ellen újra megválasztották. — A VI. kerületben (Terézváros) Radocza János szabadelvű párti és Vázsonyi Vilmos függetlenségi közt délig tartott a szavazás. Vázsonyi ekkor 136 szavazattal visszalépett. — A VII. kerületben szocialista jelölt is volt, dr. Goldner. Megválasztották Morzányi Károly volt képviselőt, a kire 2108 szavazat esett, míg Bartha László függetlenségi 290, Goldner szocialistára pedig 19. — A VIII. kerületben (Józsefváros) ismét Berzeviczy Albert a képviselő. Kapott 1939 szavazatot, míg ellenfelei: Holló Lajos (függetlenségi) 425, Kovács Albert (nemzeti párti) 266-ot. — A IX.—X. kerületben uralkodott a legnagyobb élénkség, s itt késő estig tartott a szavazás. Kőbányáról, Rákosszalváról kocsikon, hangos eljénzés közt jöttek a választók a Ferencvárosba. Volt paraszt banderuma is az ellenzéknek. Tolnay Lajos volt képviselő ellen a függetlenségi párt Springer Ferenc fiatal ügyvédet léptette föl, a ki a Ferencváros benszülőtte, s a polgárság nagyon felkarolta jelölését, de megválasztását keresztül nem vihette. Tolnay 1172 szavazata mellett Springerre 682 esett.

Az ország kerületeiből érkezett híreket a legnagyobb érdeklődéssel várták a fővárosban. Este külön kiadású lapok jelentek meg.

A vidékről először az egyhangú választásokról érkeztek tudósítások. Így választották meg a miniszterek közül B. Bánffy Dezso miniszterelnököt Szilágyi-Somlyón, Lukács László pénzügyminisztert Abrudbányán, b. Fejérváry Géza honvédelmi minisztert Temesvárott, a dunaszerdahelyi kerületben Erdély Sándor igazságügyminisztert.

A jászberényi választás eredményét mindenfelé nagy érdeklődéssel várták. Apponyi Albert mérkőzését Erdély Sándor igazságügyminiszterrel. A heves küzdelem vége, hogy gr. Apponyit 682 szóval Erdély 591 szavazata ellenében, tehát 91 szótöbbséggel megválasztották. Lukács László pénzügyminiszternek is nagy harcaza volt Egerben az eddigi képviselő, Szederkényi Nándor függetlenségi Ugronpártival, s csak 3 szótöbbséggel győzött. Keskemet egyik kerületben sem dönt el a választás sorsa, hanem pótválasztás lesz. Az alsó kerületben gr. Zichy Nándor néppárti 340, Bartók Lajos Ugronféle függetlenségi 148, Rapcsányi István Kossuthféle függetlenségi 122, Nagy Mihály szabadelvű 166 szavazatot kapott, s így Zichy és Nagy közt pótválasztás dönt. A felső kerületben két függetlenségi lépett föl, s Kossuth Ferenc 382, Horváth Ádám volt képviselő (Ugronista) 422, Kaas Ivor 361 szavazata mellett majd csak a Horváth és Kossuth közti pótválasztás dönt. A löcsei választás azért volt érdekes, mert innen jutott a múlt országgyűlésre az egyetlen néppárti, Zelenyák János kath. pap, ki ellen most Engelmayr József szabadelvű lépett föl s kevés szótöbbséggel győzött is. Halason elbukott a függetlenségi párt egyik ismert alakja, Kolozsvári Kiss István, helyette Latkóczy Imre államtitkár 21 szótöbbséggel választották meg. — Wlascics közoktatási minisztert Csáktornyaiban választották meg, míg Szombathelyen a néppárti Major Ferenc 342 szótöbbséget nyert vele szemben. Zala-Eger-szegen is a néppárti Farkas József győzött Klamarik János osztálytanácsos fölött. Karcagzon Jókai lépett

fol *Madarász* Imre Kossuth-párti ellen, azonban *Madarász*nak 485 szótóbbossága volt.

A második napi választáson az ellenzékét újabb súlyos veszteségek érték. A függetlenségi párt egyik felének vezére *Ugron* Gábor kisebbségben maradt Szatmárt, volt kerületében, *Chorin* Ferenc ellen, a kit 126 többséggel választották meg. *Ugron* pártját a választások megzavarták. *Kassán* a nemzeti pártot érte vereség. *Beöthy* Ákos, a város volt képviselőjét *Eder* Odón szabadalvú kiszorította 206 szótóbbossággal. A néppárt két fővezére, gr. Zichy Nándor és gr. Esterházy Móríz is elbuktak a második napon; amaz *Emmer* Kornél szabadalvú győzte le *Nagy-Szombatban* nagy többséggel, gr. Esterházyt pedig *Ráczalmáson* Nagy Gyula Ugronista. A néppártnak 16 képviselője volt ekkor. *Rimaszécsen* drágák az a ritka eset történt, hogy a szabadalvú *Perkóczy* László és a függetlenségi Fáy Barna egyformán 1014 szavazatot kaptak; tehát új választás lesz.

Október 30-án reggel 380 választás eredménye volt ismeretes. Ebből szabadalvú párti 258, Kossuth-párti függetlenségi 41, Ugron-párti 11, nemzeti párti 31, néppárti 16, pártok kívüli 10. Pótválasztásra esik a többi.

A választások teljes eredményét társalunk, a *Politikai Ujdonságok* közlik.

AZ EZREDEVI ÜNNEPÉLYEK.

Az ezredéves emlékezet legnagyobb alkotása, az országos kiállítás, nov. 3-án zárul be, s ezzel véget ér a honfoglalás nemzeti ünnepe. Az ünnepi program egyik utolsó pontja volt az iparművészeti palota zárkővének letétele. Az új intézet nagy jelentősége mellett még mint a főváros egyik leg-szebb épülete is feltűnik.

Az iparművészeti palota ünnepe. Az álló-uton emelkedő iparművészeti múzeum és iparművészeti iskola díszes palotájába okt. 25-ikén illesztette be a király az utolsó követ.

A palota csarnokában gyűlt össze az ünnepély közönsége, a Budapesti időző miniszterek, államtitkárok, Császka György kalocsai érsek, Ráth Károly főpolgármester, tábornokok, előkelő tisztviselők, művészek, tanárok. A király d. e. 11 órakor érkezett, ugyanakkor jött *Koburg* Fülöp herceg is. A nagy csarnokban *Nagys* Gyula közköztudott miniszteri üdvözlő 6 felségét, megköszönve, hogy nemzeti ünnepeinket gondos figyelmével maradandó hatásukká tette, s fölhíva érdeklődését ez új intézetre.

A király a miniszter beszédére így válaszolt: „Átháta a művészeti iparnak művelődési és közgazdasági fontosságától, megelégedéssel látam e díszes épület emelkedését és örömmel jöttem annak felavatásához. Nem kétem, hogy mindazok, a kik az itt kitűzött célok elérésére közreműködni hivatnak, teljes buzgósággal és odaadással fogják teljesíteni feladatukat, a magyar iparművészet minél nagyobb fejlesztésére és a finomabb műizlés terjesztése által az általános műveltség előmozdítására, mely törekvés valóban mindenkor örömrőre szolgál.”

Riadó éljenze követte a király szavait. Azután *Zsilinszky* Mihály államtitkár felolvasta a folavató okmány szövegét. A király aláírta, s a kormány tagjai kíséretében az előcsarnokba ment, a hol az okmányt a falüregbe helyezték és betették a zárkövet. A király ezüst kőmiveskanállal vakolatot öntött a körre, majd egy kalapáccsal háromszor ráütött. A jelen volt főmőlások és sorban megtették a szokásos kalapáccsütéseket. A szertartás végzetével bemutatott a királynak az új palota építőit s az építőbizottság tagjait. A király ezután körutat tett a múzeum termeiben és megtekintette a kiállított tárgyakat, a gyönyörű májólíka- és fayence-érmeket, az ötvösműveket és a régi magyar himézseket. Majd az iskolai növendékek lelkes éljenze közt bejárta az emeleten levő tantermeiket is. Dél felé járt az idő, a mikor a palota előtt egybesereglett nép éljenze közt kocsiá utt és elhajtott.

A múzeum épületében, a bejáratnál jobbra, márványtáblát illesztettek a falba ezzel a felirattal:

„I. Ferencz József Magyarország apostoli királynak diós uralkodása alatt, a midőn *Wekerle* Sándor, utóbb losonczy *Bánffy* Dezső báró m. kir. miniszterelnök, adományi és körösségi *Csáky* Albin gróf, utóbb vásárosnaményi *Eötvös* Loránd báró, végül *Wlassics* Gyula d. kir. és közköztudott m. kir. miniszter volt, *Pártos* Gyula és *Lechner* Ödön tervei szerint épült 1893-tól kezdve; elkészült 1896-ban, Magyarország fennállásának ezredik évében.”

A létesítendő képzőművészeti múzeum részére, az ezredéves kiállítás műcsarnokából vásárlandó képekre és festményekre a törvényhozás 200,000 frtot szavazott meg. A művek kiszemelésével az országos képzőművészeti tanács volt megbízva, mely a választást meg is tette. A közköztudott miniszter jóvá hagyta a következő művek megvásárlását.

Olajfestmények: „Zivatar után”, *Mannheimer* Gusztávól. „Arczkép-tanulmány”, *Balló* Edéltől. „Szépség, pénz és szellem”, a korán elhunyt *Tóth* Lászlótól. „Kőpatak a lomniczi csúcs alatt”, *Telepy* Károlytól. „1848-ból”, *Pap* Henrikől. „Gyermekek álma”, *Baditz* Ottóól. „Láz”, *Márk* Lajostól. „Petőfi a táborban”, *Révész* Imrétől. „Esti harang”, *László* Fülöptől. „Tivoli-i konyhakert”, *Nadler* Róbertől. „Déliháb a pusztán”, *Tölgyessy* Árpádtól. „Telenek a lápon”, *Pállik* Bélától. „Majális”, *Szinyei-Merse* Páltól. „Pástoroknak megjelenik a Krisztus születését hirdető angyal”, *Grünwald* Bélától. „Zápolya Izabella”, *Madarász* Viktortól. Ezekon kívül a miniszter *Munkácsy* Mihályt két kisebb, de reánk nézve érdekel bíró festményét, és pedig: első remekművéhez a „Siralombház”-hoz készült tanulmányát és „Kukoricaföld” című tájképét is megvettette. Csók Istvának „Báthory Erzsébet Csejthe várában” című, a mult évben feltűnést keltett nagyszabású festményét — bár az ezredéves kiállítás nem szerepelt — a miniszter szintén megvásároltatta a szépművészeti múzeum számára. Megvásárolta továbbá *Tóth* Kálmán bronz szobrát *Bezerédy* Gyulától. *Strobl* Alajosnak „Anyánk” című szobornívét, a mely a mesternek egyik legkiválóbb alkotása, a miniszter márványban fogja kifaragtatni. A képek és szobrok közül még néhányat megvásárlása függőben van, mert az illető művészek eddig nem nyilatkoztak. A vásárlás teljes befejezése után fog tartozni a miniszter a felett, hogy az állam részére megvett művek közül, melyek szolgáljanak a szépművészeti múzeum, és melyek a vidéki múzeumok gyarapítására.

A király vásárlásai. Ő felsége a műcsarnok kiállításából több festményt és szobrot vásárolt, és vásárolt továbbá az iparművészet kiváló termékeiből is több darabot.

A képzőművészeti csoportból megvásárolt művek: *Mihalik* Dánieltől „Bükkfásor”, *Korvay* Móról „Huszárok”, *Nadler* Róbertől „Terefer a mosásnál”, *Telepy* Károlytól „A poprádi tó”, *Folgar* Gézáól „Kaszárnyaaristom”, festmények: *Telcsch* Edéltől „Bornemissza”, szobornív: *Iparművészeti* tárgyak: *Hibian* Sándortól (tervezte *Giergl*) üvegserleg zománcezdszszel, aranyozással és kókuszdiószelencze (tervezte *Háry* Gyula) sodrony románca díszítéssel, *Holló* Barnabásról „Lesben álló betyár” lovas bronz alak, *Herpka* Károlytól két vas gyertyatartó (tervezte *Uhl* Sándor), *Nagys* Józseftől tölgyfaszekrény magyar stílus beágyazással és vasalással (tervezte *Faragó*), *Zsolnay* gyárából ezin és majólíka édek. *Jungfer* Gyulától, két kandeláber kovácsolt vasból, stb.

A kiállítás bezárása. A kiállítás ünnepélyes bezárása november 3-án déli 12 órakor lesz, arra a kormány, a főváros, a kiállítás összes tényezői, a csoportelnökök és biztosok s az összes zsűritagok meghívotnak. *Schmidt* József miniszteri tanácsos, a kiállítás igazgatójának beszéde nyitja meg az ünnepélyt. Beszédében a kiállítás történetét, s az elért eredményeket vázolja s felkéri *Daniel* Ernő kereskedelemügyi minisztert, a kiállítás bizottság elnökét, a kiállítás bezárására. *Daniel* Ernő kereskedelemügyi miniszter beszédét mond, s a kiállítás bezárja. A kiállítás területe még nov. 3-án esti 9 óráig lesz nyitva, a mikor katonazenés takaródo fejezi be a kiállítási területen félénát át pezsgő életet.

A nagy iparcsarnokban az iparos kiállítók a kereskedelmi forgalomnak szánt áruikat és mintáikat továbbra is kiállítva hagyhatják. A kereskedelmi miniszter ugyanis elrendelte, hogy a kereskedelmi múzeum az 1894-ben ideiglenesen fölzártatott állandó kiállítást újjászervezze. Már föl is hívták az érdekelteket, hogy tárgyaikat hagyják meg a kereskedelmi múzeumban, a mely kisebb keretű, de rendszeres állandósításra lesz az ezredéves orsz. kiállításnak.

*

A király a nemzethez. Ő felsége még a kiállítás bezárása előtt, okt. 29-ikén hagyta el a fővárost. Ugyane napon közölte a hivatalos lap a király kéziratát, melyet az ezredéves ünnepélyek alkalmából intézett a miniszterelnökhöz, s melyet az egész országban kifüggesztenek nyilvános helyekre. A kézirat így hangzik:

Kedves báró *Bánffy*! Most, midőn a kedvelt Magyarország ezer éves fennállása alkalmából tartott ünnepések immár lezajlottak, visszapil-

lantva a lefolyt hónapok eseményeire, nem távozhatom szeretett székes fővárosomból a nélkül, hogy ki ne fejezzem újabban is valódi örömet és teljes megelégedésem ezen, a nemzetek életében ritka s valóban korszakot alkotó nemzeti ünnep lélekemelő lefolyása felett.

A mit néhány hó előtt mint biztos reményt jeleztem, beteljesült.

Megmutatta a nemzet az egész világ előtt, hogy ezer éves fennállása után büszkén tekinthet nemcsak politikai vívmányaira, hanem szellemi és anyagi fejlődésére is s hogy ez által méltó helyet foglalhat el a kulturálmok közt; megmutatta nemcsak az ország szívében, hanem az országszerte történtek és tanúsított kegyeletteljes és példás magatartás által, az állam egyik legszilárdabb alapját képező rajongó hazaszeretett és biztosítékát nyújtotta Személyem és Háza iránt tanúsított szeretete és híu ragaszkodása által különösen annak, hogy az ily tettekre képes, ily érzelmeitől áthatott és királyával egyetértő nemzet, bizvást és legjobb reményekkel tekinthet a jövő évezred elé.

Szivem sugallatát követem, midőn Őnt ezenem utasítom, hogy ez örömet és megelégedésem országszerte hirdesse s kérem az isteni gondviselést, hogy kedvelt Magyarországotat és a nemzetnek, szellemi haladásá és anyagi jóléte további fejlesztésére irányzott törekvést, mely téren még oly sok a teendő, — ezental is bő áldásával kísérje és engedje, hogy a nemzet ezen törekvése gyümölcsét nemcsak a kül-, hanem a belbélke oltalma alatt is, testvéries együttérzésben és szeretetben élvezhesse, hagyományos alattaláló hűség mellett sem előtt tartva mindenkor csakis az ország valódi javának, s mint ennek egyik főtevényeként az egész monarchia jogosult érdekeinek előmozdítását. Kelt Budapestén, 1896. évi október hó 28-án. — *Ferencz József* s. k. Br. *Bánffy* s. k.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Petőfi életrajza. A nagy magyar költőnek, ki a világirodalomnak is oly fényes alakja, három kötetes életrajza hagyta el a sajtót. Irodalomtörténetünk avatott bűvára, *Ferenczi* Zoltán írta, a *Kisfaludy-társaság* a Széher-féle jutalommal tüntette ki, s a társaság is bocsátja közre, kiadója pedig a *Franklin-társulat*. A *Kisfaludy-társaság* 1888-ban hirdetett jutalmat a Széher Árpád nevére szóló alapítványból Petőfi életrajzára, fő tekintettel nem annyira a feladatnak esztétikai oldalára, mint inkább az életrajzi anyagnak teljes, pontos, részletes és kritikai összeállítására. *Ferenczi* Zoltán nyújtott be a nyílt pályázatra tervrajzot, s ennek alapján őt bízták meg a társaság a mű elkészítésével, a mit 1893 őszén el is végzett. A *Kisfaludy-társaság* a kitűzött jutalmat oda ítélte neki s a művet fölvetve kiadványai közé.

A szerző, hogy az adatok lehető teljességéig nyújthassa, sokat utazott azokon a helyeken, hol Petőfi tartózkodott, fölkereste életének még élő tanúit. Így keletkezett a nagy részletességű mű, mely a költő nyomról nyomra követi életében, alkotásaiban. A könyv változatos anyagánál és dolgozásánál fogva a legérdekesebb olvasmányok egyike. A költőről eddig ismert adatokat bővíti, kiegészíti, újakat ígat be, s megoldja a föladatát, hogy a mit Petőfiről tudni lehet egyívű foglalja. A munka egyszersmind valósgos korrajz, Petőfi korának egész irodalmi képével. Lapunk mai számában külön is bemutatunk egy érdekes fejezetet e munkából, mely különben is igen sűrűn hivatkozik a *Vasárnapi Ujság*-ra, mint olyan forrásra, melynek több évfolyama nagyon sok följegyzést és új adatot közölt Petőfinek úgy életéről, mint halála körülményeiről s így elsőrendű forrás e részben mindazokra nézve, a kik Petőfi egyéniségével, pályájával és költészetével behatóbban kívánnak foglalkozni.

Az első kötet (383 lap) a költő családjáról, gyermekkoráról, tanuló éveiről, katonaszkodásáról, színeszkedéséről, költészete első korszakáról szólv érdekbresztön. 1844-ik évvel végződik a kötet, mikor Petőfi Pestre jön. A második kötet (308 lap) csak egy gazdag évet (1844—45) ölel fel a költő életéből, s itt találjuk egyéni jellemzését, itt ismerjük meg az aktori irodalmi állapotokat. A harmadik kötet (410 lap) azzal kezdődik, mikor Petőfi Nagy-Károlyba megy s megismerkedik Szendrői Juliával, kinek *Ferenci* külön fejezetet szentelt könyvében. Petőfi szerelme, házassága, költészetének emelkedése, ragyogása, a márciusi napok, a forradalom, a szabadságharcz költője, Bem erdélyi hadjárata, a segessvári csata: olyan változatossága és érdekessége ez egy életnek, mely összefüggésében, változó színhelyein is kész regény. Minden kötet végén betűsoros tárgymutató könyvti meg, hogy megtalál-

junk egyes adatokat. Minden kötet elején Petőfinek egy-egy arcképe, különböző időkől: az első kötetben 1844-iki képe Barabástól, a második kötetben szintén Barabástól 1848-iki képe, kardosan, mellén kókárdával; a harmadik kötetben aczélmestertől képe. A Franklin-társulat szép kiállításban bocsátja közre a jeles munkát. A három kötet ára 6 frt 50 kr., vászonkötésben 8 frt. félbörkötésben 10 frt.

Rudolf trónörökös költeménye. A kispesti Rudolf-fogadalmi templom javára kiadandó emlékalbum érdekes czikket kapott dr. *Rimély* Károly beszercezbányai püspöktől, Rudolf trónörökös, *Giella* és *Klotild* főhercegnők egykori magyar nyelv- és irodalomtanárától. A czikkben sok említésre méltó, még eddig nyilvánosságra nem jutott adat van. Rudolf főherceg elolvasta Kossuth Lajosnak a szabadságharc előtt mondott beszédét s azoknak különösen formai szépsége nagyon tetszett neki. Hallott Kossuthnak az uralkodóház ellen mondott beszédéről is s egy napon nagy meglepetésre azt kérte Rimélytől, hogy olvasson végett ezeket a beszédeket adja át neki. A tanár zavarba jött s a kérelem a király elé került. Ő felsége megengedte a beszédek elolvasását. A följegyzések között, a melyeket Rimély volt tanítványáról, Rudolf trónörököséről az emlékalbum számára megírt, versek is vannak, a melyeket Rudolf trónörökös mint stílgyakorlatokat írt volt. 1873-ban a király trónraléptének huszonöt éves évfordulóján, Rudolf trónörökös is jelen volt az ünnepélyen, mint ezredes, az ezredparancsnokok élén. Az ünnepélyről Rudolf főherceg a következő magyar verset írta:

A király ünnepe.

Lecsendesült a nagy birodalmi város, Zajos körből elvonult a nép, Vivmányait, csodáit, fejleményit Kitérta már az ész, a megp.

Tudós s művészcsereg jött megfigyelni A nagy világ újabb iparfokát, Kelet, nyugot királyi versenyzetek Hazánkknak üdvözölni főúrat.

Letűnt a fény is, elvonult sugára . . . Nyomán lebeg magasztos érzület, Királya nagy szívének, szellemének Adózni ki a nép, a tisztelet.

Hogy is ne, századév negyedje már, hogy Urag a két hazán az ős jogar, S királya üdvért az ég urához Emelkedik fel annyi honfíkar.

Huszonöt éven át kiállta keble A balszerencse támadásait, S midőn sárga lelké, orvosolta A szenvedők kínos főházeit.

S fokozva lőn meleg szívének üdve, Ha napjainkra felderül az ég, Az ő kegyelme művelé, ha népe A véget ostromit legyőzte még.

Ezért, ezért siet ma lelkesületen Feledve bít, feledve pártviszályt, Feledve multja elvonult boruit E nép, hogy üdvözölje a királyt.

S övezze őt az ünnep fénykörében, Szives fogadtatást talál kegyén, Mivel jogos, dicső királyi széke Szilárdan áll s uralg a nép szívéen!

A magyar nemzet története, az Athenaeum kiadásában és *Szilágyi* Sándor szerkesztésében megjelenő nagy munka negyedik kötetét fejezi be a 84-ik füzet. Az a negyedik résznek utolsó füzte ez, melyet „A Hunyadiak és a Jagellók kora” (1440—1526) ezim alatt *Fraknoi* Vilmos írt meg, (olaszországi levéltári kutatásának gazdag eredményével bővítve és sokszor helyre igazítva, a mit eddig e nevezetes korszakról tudtunk. A 85—86-ik füzetekkel a VI-iki kötet kezdődik meg: *Magyarország története a II. Mátyásról III. Ferdinándig*, írta *Angyal* Dávid, egykorú számos illusztrációval, díszes mellékletekkel, a szöveg közt is nagyobb és kisebb rajzokkal. A nagybecsű vállalat egy-egy füzetének ára 30 krajczár. Az egész mű tíz kötetre terjed.

Földön és föld felett, tárczák, írta *Ábrányiné Katona* Clementin. A 248 lapra terjedő kötet a nő lelkületével, érzelmeivel, a szerelemben, a családi életben, a művészetben, irodalomban elfoglalt állásával, befolyásával számos czikkben foglalkozik, egyszer elhúlkedések, mások rajzok, alkalmi felszólalások, irodalom- és művészetérténelmi fejtegetések, aforizmak alakjában. Az írónő elmondani valót egészen, olykor elnésen, s általában élénk-

MI UJSÁG?

A király a misszió-kiállításon. Ő felsége okt. 27-ikén délbén megtekintette a múzeum oszlopos csarnokában rendezett néprajzi misszió-kiállítást. A kiállítást, mely messze világból való vallásos szertartáshoz tartozó tárgyakból, búványokból áll, a kispesti Rudolf fogadalmi templom javára rendezték. A néhai trónörökösre vonatkozó több tárgyat is kiállítottak, de ezt a király látogatásakor letakarták, hogy ő felsége atyai érzelmeit kiméljék.

A király déli 1 órakor érkezett, s a kispesti fogadalmi templom építésére alakult bizottság tagjai fogadták, köztük *Wlassics* miniszter, *Wekerle* Sándor. Ő felségének *Wekerle* közönte meg a látogatást, s bemutatta *Schusztzer* Konstantin váci püspök képviselőjét, mert a püspök betegsége miatt nem jöhetett el. *Csávolzky* József váci kanonoktól a király mindjárt tudakozódott a püspök hogyléte felől. A tanulságos kiállítás megtekintésénél dr. *Jankó* János, a kiállítás rendezője szolgált felvilágosításokkal. Ő felsége érdeklődéssel nézte végig a kiállítást, végül pedig beírta nevét a kiállítás albumába. Távozása előtt ő felsége még megjegyezte, hogy kár volna, ha a látást a kiállítás után feloszlának, mire *Wlassics* miniszter azt felelte, hogy a kormány megszerzi a nemzeti múzeum számára. Ő felsége a múzeum-körön össze gyűlt sokaság éljenze közt ült fel kocsijába és hajtattat át Budavárba.

A királyi pár okt. 29-ikén déli 1 órakor hagyta el a magyar fővárost, hol egész október havát töltötték. Az indóházban a miniszterek mind megjelentek, továbbá *Schlauch* Lőrincz bíbörnek, *Beniczky* Ferencz főispán, *Ráth* Károly főpölgármester. A királyi pár a vonat elindulása előtt hosszan beszélgetett a miniszterekkel. A vonat az egybegyűltek hosszas éljenze közt hagyta el a pályaudvart.

Ottó főherceg Gömörben. Ottó főherceg november első napjaiban gr. *Andrássy* Géza gömöri birtokára érkezik. A gróf a gomboszi állomáson fogadja s onnan mennek *Bettérbe*. Vaddisznó bőven van, medve is elég csatagol még az erdősegekben. *Mária* Dorothea főhercegnő menyegzője. *Fülöp* orleansi herceg és *Mária* Dorothea főhercegnő nov. 5-iki esküvőjére már minden előkészületet megtettek *Bécsben*. A völgyény és kísérete számára a schönbrunni kastélynak azt a lakosztályt rendezték be, a melyben egykor I. Napoleon is lakott. A portugál király és királyné, valamint az aostai hercegné a Hofburgban fognak lakni. A király, mint a hivatalos lap okt. 27-iki száma közli, *Fülöp* orleansi hercegnék az aranygyapjas rendet adományozta.

Budapest főváros hatósága József főhercegghez és nejehez feliratot intéz a nász alkalmából. A fölirat művészi kiállítású, korvina stílusban festett keretrajzokkal. A pompás borkötés ezüsttel van foglalta és ékkövekkel díszítve. A föliratot küldött-ségileg fogják a főhercegi párnak átnyújtani.

A segessvári Petőfi-szobor. Segessvárt, a hol Petőfi elesett, két emlékmű fogja hirdetni a nagy költő hősi halálát és dicsőségét. Az egyik művet a csata színhelyén állítják föl, a másikat a vár fokára szánják. Ez utóbbi szobor már javában készül *Kollós* Miklós szobrász műtermében, és Petőfi örnagy ruhában, karddal kezében, szavaló állásban tünteti föl. A három és fél méternyi magasságu agyag-minta kész, bronzbaöntését is legközelebb megkezdik. Az emléket a jövő évi júl. 31-én, a segessvári csata évfordulóján leplezik le.

A sakkverseny vége. A budapesti nemzetközi sakkverseny első diákjai sorsa okt. 28-ikán dőlt el. Az orosz *Csigorin* és *Charousek* egyformán, 8½ egységgel kerültek ki a versenyből és kettejöknek külön kellett mérkőzni a király által adott díjért. Négy játszma döntött köztük. *Csigorin* győzött, háromt nyert meg, a fiatal magyar mesteren csak egyben, a 3-ik játszma után hirt még hátra ellenfelével. A sakkverseny első díja tehát *Csigorinnak*, a második *Charouseknek* jutott.

Millenniumi menettér és egyéb kedvezményes jegyek érvényessége. A magyar kir. államvasutaktól nyert értetés alapján figyelemztetik az utazó közönség, hogy az összes bel és külföldi állomásokon váltott 14, illetve 30 napig érvényes menetjegyek, továbbá az ezredéves országos kiállítás igazgatósága által kiadott menettérí füzet-jegyek érvényessége folyó évi november hó 15-ig, illetve 30-ig (bezárólag) lejár olyképen, hogy a visszautasításnak ezen napokon éjjelkor be kell fejezve lenni. A vidéki kiállítás, bizottságok tagjai, stb. a birtokában levő kéksínű igazolvány alapján azonban a kedvezmény folyó évi december hó 31-ig vehető igénybe.

HALÁLOZÁSOK.

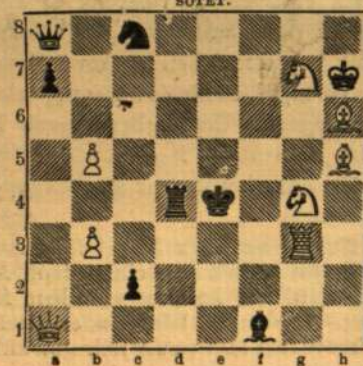
Elhunytak a közelebbi napokban: Könyves Tóth Antal, ügyvéd, a tisztántúli ref. egyházkerület és a debreczeni főiskola ügyésze, 1848—49-iki honvédtüzérhadnagy, Debreczen sz. kir. város bizottsági tagja, ki egyházi iskolai ügyeire sokat áldozott és a debreczeni kollégiumnak is egyik jótévedője, 79 éves, Debreczenben. Testvére volt K. Tóth Mihálynak, a debreczeni ref. prédikátornak. — SZTEPAK IONICA, dr., az eperjesi gör. katedrális székesegyház káptalan nagyprepositja és kanonoka, mislyei cz. prépost, aranyismerés pap, életének 82-ik évében. — HORNER JÓSEF, nyug. magyarországi esperes-plébános, aranyismerés áldozópap, 87 éves korában, Új-Pesten. — APONYI GUSZTÁV gróf, 92 éves korában, Jabloniczon. Messzeföldön ismeretes volt jótékonyaságáról. — WOLFISAU KÁROLY, volt főgymnáziumi tanár, kanonok, 60 éves korában, Nagy-Szombathán. — MARSAI ZSIGMOND, a pécsi állami főreáliskola tanára, 46 éves, Pécsen. — KALMÁR ISTVÁN, szegedi ügyvéd, ki mint fülöpészallási képviselőjelölt épen választóihoz volt uton, s Halason szélhűdés érte. — TEJFALUSI SÁNDI FERENCZ, 1848—49-iki honvéd, közjegyző és anyakönyvezető, 79 éves korában, Csíffer pozsony megyei községben. — SZÉNYI GYULA, régi honvédtanár, leányiskolai tanító, Nyiregyháza. — MAKLÁRY PAPP ISTVÁN, borsodvármegyei közigazgatási íktató, 51 éves, Miskolcban. — MOLNÁR LŐRÖT, a pesti magyar kereskedelmi bank hivatalnok, 74-ik évében, Budapest. — Dr. ÖZVEGYI FERENCZ, államvasúti pályaeorvos, 45-ik évében, Csapán. — COMPAI JÓSEF, 1848—49-iki honvéd, városi vámszedő, Kolozsváron.

Öz. DOBOS JÁNOS, szül. Csokonay-Vitéz Zsuzsanna, a híres czeplődi ref. lelkes özege, életének 77-ik évében, Bja községben. Az agg urnót, a ki a magyar költő, Csokonay Mihály családjából származott, e hó 29-én temették Czeplőden. — JESZENSZKY VILMA, a Szt.-Vincze testvérek tencsénai főnöknője, élete 46-ik évében, Tencsénben. — Öz. dr. FARKAS SZILVESZTER, szül. Dunst Borbála, 77-ik évében, Hajdubáza. — KÖNÖSSY GIZELLA, okleveles tanítónő, 20-ik évében, Ugyáron. — Öz. HORVÁTH ELEK, szül. Holmann Mária Angusta, életének 56-ik évében, Budapest. — Öz. CSANÁDY BÉLA, szül. Szilágyi Irma, 45 éves, Debreczenben.

SAKKJÁTÉK.

1976. számú feladvány. Jaspersen J.-tól.

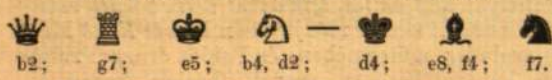
(L. díjat nyert.)

VILGOS.

Világos indul a második lépésre matot mond.

1977. számú feladvány. Maximow N.-tól.

Világos indul a második lépésre matot mond.

Szerkesztői mondanivalók.

Panasz. Gyémánt a te bájos szemed. Kedves szülőföldem. Beborult az égbolt, stb. Figyelmesen átolvasunk valamennyit; de a költői tehetségnek halvány felcsillanására is csak elvélve akadunk. Költői működésnek siker nem jöhet. Csodálkozásunkat sem foghatjuk el, hogy tömegszerű magyar ember mint használhat ily szörnyű germanismust: 'alig egy néhány lett eddig kiadva'.

Kérdetnem. Csinos, de kissé el van nyújtva. Nem hagyom a szeretőmet. Elbeszélés. A cselekmény nagyon hosszú lesz van ezerszáz, s mire kenyértörésre kerülne a sor, akkorára az olvasó figyelmé és türelme elfárad.

A korzón. Plató, a nagy görög bölc, aligha köszönne meg, hogy nevét ilyen gyarlóság alá írják mint álnevet.

Levél kedvesemhez. Népdalok. Virágos ölen. Epilogus. Örülünk rajta, ha lapunk tért nyithat fiatal, ismeretlen tehetségeknek. E néhány vers azonban nem árul el költői hivatottságot. Még verselése sem sikerült. Szeretmi költeményei az érzékiségnek és az érzélgőségnek keveréke. Csak az epilogusban volna egy kis gondolat, de jobban kellene kidolgozni.

Nem közhelyek. Búcsú. Olyan mintha nyolcvan, kilencven esztendővel ezelőtt írták volna. Azóta pedig sokat hallat az irodalom. — Ha én (Heine). Egészen gyöngye kísérlet.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 42-ik számában közölt képtalány megfejtése: Páros csillag az ég alján.

Heti naptár, november hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
1 Vasárnap	D. 23. Mindsz.	20 F. 23. Arth.
2 Hétfő	Halottak eml.	21 Hiláron
3 Kedd	Viktor., Ida	22 Aczerb
4 Szerda	Bor. Károly	23 Jakab
5 Csütörtök	Imre hg	24 Arétás
6 Péntek	Léonárd hv.	25 Marcián
7 Szombat	Engelb., Adolf	26 Demeter

Hold változás. Újhold: 5-én reggel 8 ó. 43 pkr.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Foulard-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenként — japáni, kínai, stb. a legújabb mintázzal és színekben, n. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 35 krtól 14 ft 65 krig méterenként sima, csikos, kockázott mintázzal, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázzal) a megrendelt áru postabér- és vámtenteseen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: Henneberg & Co. (s. k. udv. szállító) selymgazara Zürichben. Svájcba címzett levelek 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bilyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6571

Késmarky és Illés Kossuth Lajos-utca 9. sz. ház 1-ső emeleti helyisége legközelebb át fog helyeztetni, általánosán elismert szigorúan megszabott áraiak 25—50%-ig leszállítottak.

A főváros legszebb látványossága

A Magyarok Bejövetele

Feszty körkép

Városligetben
Andrássy-ut végén.

Látható

reggel 7-től este 8 óráig,

az esti órákban

villany-világításnál.

Belépő díj:

Reggel 7-től délelőtt

9 óráig 30 kr., gyermekjegy 20 kr. — Délelőtt

9-től este 8 óráig 50 kr., gyermekjegy 30 kr.

A Magyar Asphalt

részvény-társaság

Budapest, Andrássy-út 30

elváallja jótállás mellett

legelőcsobban

asphalt-burkolatok

fektetését és 6783

nedves lakások.

pinček, stb. gyökere

száraztatétel.

Telefon.

Pompás

az én új, javított Accord-zi-

terám, melynek 3 manuálja és 20

húzza segélyével a legnehezebb

avó hangot lehet létrehozni. E

széles hangterület egy óra alatt a

széles hangterület nélkül bírti

mulatni, ha kottázással nincs is.

Ar. 1 frt 75 kr. Szállítási díj

éke 55 kr. 2 db. 3 frt 25 kr. Szál-

lítási díj éke 80 kr. utóvét

mellett. Megrendelések

Friedrich Múller Music-

werke, Menzende Westfalen.

Jóteknyczélú államsorsjáték. Mint az előző években, ez idén is nagy jóteknyczélú államsorsjáték tartatik. Ezen sorsjáték tiszta nyereményeiben következő jóteknyczélú intézmények részesednek: A vagyon-talan állami tisztviselők özvegyei és árvái részére létesítendő alap; a kézdí-vásárhelyi «Stefania» menedékház; a budapesti első gyermekmenhely; a kolozsvári «Mensa Academica»; a szűnidei gyemektelep egylet; a fehérvárosi egylet; a Cirkvenica mellei létesítendő tengeri gyermekkórház; az első budapesti szegény gyermekkert-egylet egy-egy tízedrészben; a budapesti Erzsébet-kórház-egylet; a győri nádorvárosi leányárva-ház; a nagyvárad «Erzsébet» árva-ház és a budapesti VII. kerületi népkonyha egy-egy huszadrészben. A játékterv nagyon kedvező esélyekkel keesgtet, a főnyeremény 60,000 forint, az összes nyeremények 160,000 forintba ragnak. Sorjegyek a 2 frtért kaphatók minden lottó, ső- és adóhivatalnál, a legtöbb posta-hivatal és dohányboltokban. A húzás f. évi december hó 28-án történik.

„EGYETÉRTÉS“
POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1896. Kossuth Ferencz, felelős szerkesztő. XXX. évfolyam. főszerkesztő.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olosz eszközeivel, hogy magának egyezzen, tömegesen csakhamar újra elmarad, új előzetéseket szervezen, hanem mindenkori kellő színvonalon álló közlemények, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előzetéseit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre névű legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendszer 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számított 36—60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretet tesz lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosán ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemben a legtekintélyesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely e tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő társas- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitűnő regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ívre, vagyis 40—50 rendszeres regény-kötetbe ragnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közlött kitűnő és elsőrangú publicistikát által írott vezércikkeket és egyebek politikai közleményeit, bő hírvetait, eredeti táviratait az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnaponként megjelenő s egy-egy szaklapot pótló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» című országos hírvetait és végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar és mezőgazdasági rovatát és megbízható tudósításait, tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

Mindezen előnyök dacára az Egyetértés előzetési ára a legmérésékeltőbb: 6928

Egész évre — 20 frt —
Fél évre — 10 —
Negyed évre — 5 —
Egy óra — 1 — 80

Előzetések legelőszérűbben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8. intézendők.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV. TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, aczél- és fémöntvényeket

építkezési és gépészeti czélokra vízvezető csöveket, szil-

vattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a

belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szer-

kesztett turbinákat, órlőhengereket kéregöntetű hen-

gerekkel és malomberendezési czikkeket. — Zsilipeket

bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alag-

csöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez,

cszölőpverő gépeket, anyagszállító kocikat. — Álló vagy

fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és minden-

nemű zúzógépek.

6195

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE

fiataloknak és öregeknek elbeszéli

VARGA OTTÓ

az «Aradi Vértanúk Albuma»-nak szerzője.

Pefejezett mű egyetlen kötetben, több száz szép képpel illusztrálva, a Franklin-nyomda pompás kiállításában.

E munkát a Kisfaludy-Társaság pályadíjjal jutalmazta, a N. M. Vallás- és Közoktatásiügyi Minisztérium valamint Budapest Főváros összes iskoláinak melegen ajánlotta.

Portómentes megküldéssel ára: 6866

fűzve 7 frt; diszes kötésben 8 frt.

Kapható szerzőnél (Budapest I., Vár. Diszter 10.)

Megrendelhető leggyorsabb postautalványon.

Sürgöny!

A «The MAYPOLE SOAP Comp. Ltd.» sürgönyzi, hogy a MAYPOLE SOAP (angol festőszappan) női gypjuszöveteket, gypjuszövetet selyemmel vagy pamutuszövettel vegyítve is, mos és fest. — A használati utasítást különös figyelmébe ajánljuk.

Vezérképviselő Ausztria-Magyarország, Balkán államok, Görög- és Törökországban:

Sonnenschein Lipót

Budapest, V., bálvány-utca 5. szám. 6970

Dr. LENGIEL FRIGYES-féle
nyirfabalzsam

ajánlv Dr. med. Raspi tanár egyetemi procurator Bécsben és

Pejtluch tanár által Londonban.

Megvizsgált módszer szerint már az ő korában is mint kitűnő szépség-szerkesztő nyirfa vegetabilis anyagból készítve; lehamlító hatással bír és kisimítja az arczban keletkezett ráncokat és himlőszemölcsöket, eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajelét, orrhibort, mitesszert és a bőr tisztáltságot a legrovidebb idő alatt és az arcbőrnek fiatal, üde arczszínt kölcsönöz. Figyelem! Dr. Lengiel Frigyes nevére és fő titkádjára.

Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.

A nyirfabalzsam hatásának támogatására szolgál Dr. Lengiel Frigyes Benzoé szappan darabokként 60 kr.

Főraktár Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerárban király-utca 12.

HIRDETMEY.

Ó CSÁSZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGE
f. é. október 4-én Budapestet keit legelőszérűbben legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a f. év végével rendezendő

XIX-ik jóteknyczélú m. kir. állami sorsjáték,

remélhető tiszta jövedelme akként osztassék fel, hogy 1. a vagyon-talan állami tisztviselők özvegyei és árvái részére létesítendő alap, 2. a kézdí-vásárhelyi «Stefania» menedékház, 3. a budapesti első gyermekmenhely, 4. a kolozsvári «Mensa Academica»; 5. a szűnidei gyemektelep egylet, 6. a fehérvárosi egylet, 7. a Cirkvenica mellei létesítendő tengeri gyermekkórház és 8. az első budapesti szegény gyermekkert-egylet egyenként egy tíred; míg 9. a budapesti «Erzsébet» kórház-egylet, 10. a győri nádorvárosi leányárva-ház és 12. a budapesti VII. kerületi népkonyha egyenként egy huszadrészben részesíttessék.

E sorsjáték összes 3632-ben megállapított nyereményei az alább következő játéktér szerint

160,000 forintba ragnak és pedig:

1 főnyeremény	60,000 frt	2 nyeremény egyenként	2,000 frt
1	15,000	4	1,000
1	10,000	20	500
1 nyeremény	5,000	50	100
1	4,000	200	50
1	3,000	800	10

az összes nyeremények közésmiben fizesztetnek ki.

A húzás visszavonhatatlannal 1896. évi december hó 28-án Budapestben történik.

Egy sorjegy ára 2 frt a 2 frt a 6. van megállapítva. 6969

Sorjegyek kaphatók a lottó-igazgatóságnál Budapestben (Fest fővárház, telemelet), hová a megrendelt sorjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő; valamint lottó-, ső- és adóhivatalnál; a legtöbb posta-hivatalnál, a bécsi «Mercur»-nál és minden városban és városrészen helyben levő kaphatók egyéb sorjegyárulók közegén.

Budapestben 1896 október hó 4-én.

M. kir. lottó-igazgatóság.

Vérszegényeknek

és

üdülőknek.

Németbirod. jegyzőkönyv

72168. szám.

Ferratin

a tápszer

vas-összeköttetése.

Eredeti üveges

25 gramm.

Ferratin-

cukoroldat-pasztilla

eredeti cartonban

50 db.

Kaphatók gyógyszerár-

ban és detail-drogti-

valand.

Hirdetéseket felvetetnek a

kiadó-hivatalban, Buda-

pest, IV., Egyetem-utca 4.

Legjobb és leghíresebb
pipere holgypor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizapor
BISMUTTAL VEYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

FÖLDVÁRY IMRE

férfitárat- és fehérnemű-raktára.

BUDAPEST,

IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és

VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.

Telefon. Árjegyek bérmentre.

Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek. 6919

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN kiropróba

Igazg. orvos. gyógszereit

Vértképző labdacok, rőszsárinne cukorra: vérszegé-

dok, görvéllykőrosok, lástalan tüdőbetegnek legjobb

gyógysere, 1 üveg ára 1 frt 30 kr.

Hurut labdacok, tudóvész, hideglelés, malária, gyü-

mókör ellen legkitűnőbb! 1 üveg árszínkét cukrozott labdac

ára 1 frt 80 kr.

Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az IREI-

g

